

V ČÍSLE: ● Rozhovor so Stanislavom Zamborským ● Celoštátna premiéra Notre Dame v Košiciach ● Dolárová princezná na prešovskej scéne ● Pocty Suchoňovi a Košlerovi - Recenzie CD ● Koncerty ● Klavírna súťaž Košice '96 ● Program VI. stredeuropejského festivalu koncertného umenia v Žiline ● Informácie ● Servis HŽ

Hudobný život '96

ROČNÍK XXVIII.

4 Sk

17. 4. 1996

8

Čas veľkonočný

Čas veľkonočný nie je len časom radosti, víťania jari, ktorú symbolizujú jemné púčiky bahniatok, či sviežo-biele sneženky, nie je to len hold hedonistickej telesnej rozkoši a príležitosť na preukázanie dionýzovskej prevahy mužského pokolenia nad ženským, ale aj časom otepľovania medziľudských vzťahov, zblížovania sa veriacich, neveriacich či pochybujúcich. Čas veľkonočný nás vracia aj k myšlienkam prapodstaty hudby, veď je príležitosťou pre množstvo podujatí, ktorými sa chceme vrátiť do minulosti ako žriedla poznania.

Hudba cez veľkonočné sviatky má zvláštnu atmosféru, resp. tradične dávame zvýšený dôraz na istý druh hudby, ktorým chceme naplniť jej večito-večnú zmysluplnosť. Táto zmysluplnosť sa však menila stáročiami, tak ako sa menilo samo ľudstvo a ako šlo v ústrety novým budúcnostiam.

Podstata zmysluplnosti hudby trápila ľudstvo od nepamäti. Prvými historikmi hudby boli údajne básnici. Podľa indickej tradície „hudba bola pôvodne umením čisto božským“. Hegel vo svojej geniálnej práci *Filozofia dejín* hovorí, že „keď ide o náplň spevu, treba povedať, že jeho podstatný a absolútny obsah je náboženského charakteru“. Tieto črty sleduje vo svojich prednáškach aj profesor sorbonskej univerzity Jacques Chailly, keď konštatuje, že v dejinách „je všade hudba chápaná nie ako krásne umenie, ale ako mocný prostriedok vplyvu náboženského, mravného i spoločenského“. A tak sa postupne z týchto ideí rodilo aj umenie neskorších epoch - z polarizácie svetskej a liturgickej hudby sa zrodila aj duchovná hudba koncertná, ktorá mala posilovať mravný i náboženský kódex dopredu. Tento kódex dosiahol jeden zo svojich vrcholov v pašiovej tvorbe Johanna Sebastiana Bacha v hudbe, kde liturgia sa snúbi so svetskoscťou i občianskou mravnosťou. Beethoven svoju Omšu D dur nepísal pre liturgiu, ale ako posolstvo mravnosti. Rovnako Wagnerovo „Kúzlo Veľkého piatku“ má nadčasovú zmysluplnosť. Aj diela tvorcov 20. storočia; Rousell, Honeggerove oratória, najmä Kráľ David, Stravinského *Žalmová symfónia* či *Canticum Sacrum* a diela mnohých majstrov vracajúcich sa až do čias Starého zákona, hovoria o polarizácii, ale aj vnútornnej myšlienkovvej skĺbenosti prapôvodnej podstaty hudby.

V čase veľkonočnom opäť zazneli u nás diela, ktoré sa na jednej strane objavujú, na strane druhej opakovane usilovali o oslovenie súčasného človeka myšlienkami, ktoré sú v našich kultúrnych európskych tradíciách zakódované ako synonymum mravnosti a ľudskosti. O to ľahšie sa človeku čítajú myšlienky, keď človek-umelec hlásajúci mravnosť, ju sám nedodržiava, keď hudba je cieľom iba komerčného prospechu, nie posolstva, keď v liste čítam, ako bývalý slovenský skladateľ svojho rovesníka, len pre iný názor nazve fašistom, keď tolerancia má len jednosmernú cestu, keď vyslovený názor nie je prostriedkom k diskusi, ale k osočovaniu a vyhrádzaniu... Ak hudba je aj „melos“, ale aj „étos“, tak problém asi nie je v hudbe.

Čas veľkonočný bol tradičnou, opätovnou príležitosťou na premýšľanie a hudba, ktorá znela, mnohým iste poslúžila aj na povznesenie ducha nad pozemskými starosťami. Ale hudba existuje len v čase, doba a priestore - duchovnom, občianskom i spoločenskom. Príbeh o Ukrižovanom a o Odpúšťaní zostáva naďalej mementom...

MARIÁN JURÍK

Gundula Janowitz na spoločenskom stretnutí po záverečnom galakonzerte v Slovenskej filharmónii.

Snímka K. Krajčovičová

Exkluzívny rozhovor pre Hudobný život

Svojevôľa v interpretácii je chorobou dneška

GUNDULA JANOWITZ (1937), v Berlíne narodená rakúska sopranistka, je absolventkou konzervatória v Grazi. R. 1960 ju angažoval Herbert von Karajan do Viedenskej štátnej opery, od r. 1966 bola sólistkou Deutsche Oper v Berlíne a stálym hosťom svetových scén (MET, Covent Garden, Paríž, Buenos Aires...) a festivalov (Salzburg, Bayreuth, Glyndebourne, Edinburgh). Vyhľadávaná interpretka piesňovej literatúry. Kammersängerin Viedenskej štátnej opery (1969) a Nemeckej opery v Berlíne (1974). Roku 1990 ukončila aktívnu opernú kariéru. Na medzinárodnej speváckej súťaži Hommage à Lucia Popp v Bratislave bola členkou poroty.

S akými očakávaniami ste prijali pozvanie do poroty speváckej súťaže Hommage à Lucia Popp a ako sa vaše predstavy splnili?

- Pozvanie do Bratislavy som prijala s nesmiernou radosťou, lebo Luciu Popp som si vždy vážila ako veľkú speváčku, nelen ako skvelú kolegyniu, ale ako osobnosť, ktorá všetko čo robila, dotiahla do dokonalosti. Z jej náhlejšej smrti som bola, podobne ako celý hudobný svet, hlboko otrasená a dojatá. Preto považujem za správne, že v jej rodisku vznikla spevácka súťaž, ktorá nie je iba súťažou, ale doslova poctou - „hommage“ - našej nezabudnuteľnej Lucii. A očakávaná? Tie sú vždy vysoké, späť s radosťou, že mladí umelci majú možnosť preukázať svoje znalosti. Úroveň je dobrá, pričom môžem povedať, že medzinárodná porota pracuje v prekvapujúcom názorovom súlade, čo sa nestáva často. Nezabudnime, pro-

sím, ani na mimoriadne krásne prostredie Zrkadlovej sály, poskytujúce zvláštnu harmóniu pre sluch a zrak.

Súťaž je orientovaná na repertoár vlastný Lucii Poppovej, ktorý bol do istej miery i vašou doménou. Zameranie sa na Mozarta, ale i barok, považujem z hľadiska hlasovej hygieny pre mladého speváka za veľmi dôležité. Akú líniu by mal začínajúci umelec sledovať?

- Často býva predkladaná otázka, či dnešný dorast je taký, alebo iný, ako kedysi. Myslím si, že nič podstatné sa nezmenilo. Azda iba to, že dnes trocha chýbajú kvalitní dirigenti, ktorí s mladými trpezlivo pracujú. A tiež sa, aj na vysokých školách, znižuje poctivosť hudobnej prípravy. Tento fakt pozorujem i na tejto súťaži. Ak smiem vzniesť istú tichú kritiku, tak z tých kandi-

dátov, ktorých sme počuli, iba tretina je dôsledne pripravená, to znamená, že interpretuje to, čo napísal skladateľ. Nevie pochopiť, prečo dnes mnohí nedodržiavajú notový zápis, pridávajú k nemu to, čo tam nie je a ignorujú detaily. Žiaľ, stretávame sa s tým na celom svete a ja to považujem za čosi choré. Žiaden iný hudobník si nedovolí vnieť do interpretácie toľko svojevôle, ako spevák. Jednoducho, ja som na to alergická.

Dotknime sa teraz vašej skvostnej kariéry. Hoci váš hlas je skôr inštrumentálne vedený, s menším vibrantom, ale fascinujúcim kovovým leskom, spievali ste aj taliansky odbor. Ako sa vaša Pamina, Fiordiligi, Arabella či Maršálka cítila popri Aide, Amelii, Elisabette?

- Ja som talianske partie rada spievala. Avšak prišiel čas, kedy som si musela dať odpoveď na otázku, v čom som viac žiadaná. Vysvitlo, že viac ponúk dostávam na roly z oper Mozarta, Richarda Straussa, ale aj Richarda Wagnera a popri tom som vyvíjala intenzívnu koncertnú činnosť. Takže som si uvedomila, že rozloženie síl a koncentráciu treba zamerať jedným smerom.

Pred 30 rokmi ste v rozhovore pre *Opernwelt* povedali, že ako hraničnú rolu vidíte Pucciniho Toscu. Spievali ste ju vôbec?

- Nie, žiaľ, nie. A prezradím vám ešte jednu partiu, o ktorú som mala záujem. Je

(Pokračovanie na str. 2)

Exkluzívny rozhovor pre Hudobný život

Svojvôľa v interpretácii je chorobou dneška

(Dokončenie zo str. 1)

to Gluckova Alcesta. Ale tak to už v živote chodí, človek nemôže dosiahnuť všetko. Neraz som uvažovala, kde sú moje hranice. Zastávam teóriu, že 80 % z vytipovaného repertoáru sa dá zrealizovať a tých 20 % ostáva v rezerve. Ja som nebola typ speváčky vystupujúcej príliš často, nechávala som si dosť priestoru pre regeneráciu a štúdium novej literatúry. Netušila som robiť sto partii, zarábať stále viac, ale spievala som preto, lebo to bol zmysel môjho života.

Prekročili ste niekedy hranice vášho hlasového odboru?

- Tie sa dajú prekročiť hoci aj Paminou, ak sa spevák necíti dobre. Po hranicu som sa dostala v titulnej roli Beethovenovho Fidelia roku 1978 pod taktovkou Leonarda Bernsteina. Vtedy došlo k veľmi nepriem-

nej situácii: dirigent si neprial mňa, ja jeho, no vedenie Štátnej opery vo Viedni rozhodlo, že vzhľadom na to, že som jej sólistkou, musím Leonoru spievať. Navyše, mala som dohovoreného Fidelia s Georgom Soltim. Žiaľ, musela som Sirovi Georgovi napísať, že som viazaná s Viedňou a s Leonardom Bernsteinom som napokon absolvovala nerovný boj. On bol silnejší a vo svojej koncepcii, ktorá mi nevyhovovala, neoblomný. Muselo to dopadnúť zle. A hoci dnes mnohí tvrdia, že tomu tak nebolo, ja viem, že áno.

Čo je vzrušujúce na interpretácii piesní?

- V prvom rade to, že spevák je za všetko zodpovedný sám. Musí byť sám sebe dramaturgom, umeleckým šéfom, interpretom. Samozrejme, v úzkom spojení s klaviristom. Piesňová literatúra je najintímnejšou formou komorného muzicírovania. Venovala

som sa jej veľmi intenzívne, absolvovala som množstvo piesňových večerov vo všetkých významných hudobných centrách Európy, Ameriky, Japonska.

Aký je váš názor na tzv. režisérske divadlo v opere?

- Mohli by ste ma, prosím, od tejto otázky ušetriť? Budem vám za to povďačná...

Ďakujem, vaša stručná „odpoveď“ hovorí za všetko. Povedzte mi zato, čo pre vás znamenalo obdobie, kedy ste pôsobili ako riaditeľka opery v Grazi?

- Túto etapu by som najradšej vymazala zo svojho života. Bola to pre mňa strata štyroch rokov. Rok som bola vo funkcii a tri roky som sa na ňu pripravovala. Ale, koniec koncov, aj trpká skúsenosť patrí k životu.

Ako spomínate na vaše spoločné vystúpenia s Luciou Poppovou?

- S Luciou Poppovou som spievala veľa krát a stretli sme sa i v nahrávacích štúdiách. Na javisku sme spolu robili napr. v Čarovnej flaute (Kráľovná noci - Pamina), vo Fideliovi (Marzelina - Leonora), v Gavalierovi s ružou (Sophie - Maršálka), v Arabelle (Zdenka - Arabella). Bola vynikajúcou kolegyňou, vždy perfektne pripravenou, jednoducho, vzácný človek...

Stretli ste sa i s inými slovenskými opernými spevákmi?

- Samozrejme, poznám všetkých vašich medzinárodne etablovaných sólistov. Máte dobrú spevácku školu. Mňa viažu pekné spomienky na spoluúčinkovanie s Magdalénou Hajóssyovou, s ktorou som často spievala v Mozartovom Donovi Giovannim. Ona bola Donnou Annou, ja Donnou Elvirou.

Pôsobíte aj pedagogicky?

- Iba v tom zmysle, že vediem majstrovské spevácke kurzy, zamerané na interpretáciu klasicistickej literatúry. Do techniky však nezasahujem.

Ďakujem za rozhovor a verím, že prijmete pozvanie do poroty i v nasledujúcich ročníkoch speváckej súťaže Hommage à Lucia Popp.

Prípravil PAVEL UNGER

DARINA TURŇOVÁ

(24. 4. 1946 Ilava)

Jubilantka Darina Turňová, dirigentka a klaviristka-korepetitorka, absolventka bratislavského konzervatória v triede profesorky Alžbety Elanovej (1966) a zborového dirigovania na VŠMU u Petra Hradila (1980) už v roku 1965 dostala svoje prvé angažmán ako korepetitorka, od roku 1980 aj ako zbornajsterka operného zboru v opere Divadla Jozefa Gregora-Tajovského v Banskej Bystrici, kde nepretržite pôsobila až do roku 1991, a ktorej - v súčasnosti pod názvom Štátna opera - zostala verná až dodnes.

Talent, cit pre ľudský hlas, pohotovosť, ako aj dôverné poznanie árií, ansamblov a zborov, rokmi strávenými nad klavírnymi výťahmi viac než 120 operných, operetných či muzikálových titulov, zúročila na koncertných pódioch. Popri skutočne nespočetnom množstve koncertov s repertoárom klasických a romantických operných árií sa Darina Turňová prezentovala aj na vokálnych koncertoch s piesňovým repertoárom s takými sólistickými osobnosťami opery DJGT ako sú Štefan Babjak, Dagmar Rohová, Mikuláš Doboš, Jaroslav Kosec, Lubica Orgonášová, Martin Babjak, ba dokonca i Peter Dvorský a. h., či to už boli koncerty doma - Prehliadka slovenského koncertného umenia v Žiline (1980, 1985, 1986), Hudba v našej rodine (koncerty s rodinou Babjakovcov, Gallovcov, Malachovských), Nová slovenská hudba (Bratislava 1992), koncerty v pražskom Dome slovenskej kultúry, alebo v zahraničí (Rumunsko, Maďarsko, Poľsko, Nemecko). Svoj osobnostný umelecký vklad zanechala i na koncertných podujatiach venovaných jubiliujúcim skladateľom v Banskej Bystrici (J. Cikker, A. Očenáš, T. Andrašovan, A. Zemanovský, Z. Mikula) i v Bratislave (E. Suchoň). Ako korepetitorka nahrala so svojimi sólistami i množstvo rozhlasových nahrávok pre Slovenský rozhlas štúdio Banská Bystrica, kde sa v jej interpretácii zachovali popri operných áriách i komorné diela súčasných slovenských skladateľov (A. Moyzesa, J. Móry, B. Urbanec, T. Salva, A. Zemanovský, V. Didi).

Ako zbornajsterka Štátnej opery v Banskej Bystrici našťudovala popri známých operných tituloch napr. Trubadúr, Maškarný ples, Traviata, Nabucco, Juro Jánošík, Krútnava, i zbory v operách, ktoré bansko-bystrická operná scéna uvádzala v sloven-

skej premiére ako boli Adriana Lecouvreur, Edgar, Zvonček a iné. Bohaté skúsenosti z práce asistentky dirigenta (M. Šmíd, P. Tužinský) zúročila v samostatnom nastudovaní opery Johanna Straussa Cigánsky barón v roku 1991.

V tom istom roku sa rozhodla odovzdať svoje vlastné dirigentské skúsenosti mladšej generácii, budúcim učiteľom hudobnej výchovy študujúcim na Univerzite Mateja Bela v Banskej Bystrici, kde začala pracovať ako odborná asistentka dirigovania na Katedre hudobnej a estetickéj výchovy. Pedagogickým pôsobením sa umelecké smerovanie Dariny Turňovej nekončí, práve naopak. Pokračuje v mravenčej práci korepetitorky a dirigentky Štátnej opery, no do širších rozmerov sa rozrastá jej zbornajstvárska aktivita vedením Akademického ženského speváckeho zboru Mladost pri UMB v Banskej Bystrici, ktorý i vďaka nej získava postupne ocenenia i na medzinárodných festivaloch (Anglicko 1992, Poľsko 1994, Švédsko 1994, Nemecko 1995).

Každá umelecká osobnosť je svojím spôsobom jedinečná, neopakovateľná, nenahraditeľná. Snáď i preto ťažko hľadať v slovenskom hudobnom umeleckom prostredí pandant osobnosti Darinky Turňovej.

LUDMILA ČERVENÁ

ORGANOVÁ ŠKOLA

3. marca t. r. sa v Hudobnej sieni bratislavského Hradu uskutočnila milá slávnosť. Súkromné vydavateľstvo IVAN ŠTEFÁNIK tu prezentovalo priekopnícku prácu slovenskej organistky a organovej pedagogičky Emílie Dzemjanovej z Košíc, ORGANOVÚ ŠKOLU. Jej „Organová škola je základnou učebnicou hry na organe a má prispieť k pozdvihnutiu úrovne odboru, ktorý bol u nás dlho zaznávaný“ - konštatuje v publikácii prof. Ferdinand Klinda. Na stretnutí s hudobnými publicistami Dzemjanovej Organovú školu uviedol Dr. Miloslav Blahynka, o hudobné vložky sa postarala Anna Zúriková-Predmerská. K tejto práci sa v našom časopise vrátíme recenziou a rozhovorom s autorkou.

JAPONSKÝ DAR ŠTÁTNEJ OPERE BANSKÁ BYSTRICA

Japonská vláda udelila Štátnej opere Banská Bystrica grant v hodnote 47,5 milióna jenov. Dohodu o poskytnutí grantu slávnostne podpísal 9. apríla v bratislavskom hoteli Fórum minister zahraničných vecí SR Juraj Schenk a splnomocnený veľvyslanec Japonska v SR so sídlom v Prahe Nobuo Miyamoto. Grant predstavuje audio-zariadenie od firmy SONY a dychové a bicie nástroje zn. YAMAHA pre orchester Štátnej opery.

Z ČINNOSTI REGIONÁLNEHO ZDRUŽENIA SHÚ V NITRE

Nitra sa stala sídlom Regionálneho združenia Slovenskej hudobnej únie. Jeho členmi sú hudobníci rôzneho profesionálneho zamerania: skladatelia, muzikológovia, folkloristi, publicisti, hudobní pedagógovia, pôsobiaci v západoslovenskej oblasti - mimo Bratislavu.

Prípravný výbor Regionálneho združenia SHÚ so sídlom v Nitre v zložení Doc. Helena Červeňová, CSc., Mgr. Alena Janičíková, Doc. Jozef Vereš, CSc., začal pracovať po 3. valnom zhromaždení SHÚ na formulácii Stanov a Organizačného poriadku, ktoré spolu s plánom činnosti na roky 1995-1996 schválili na ustanovujúcom zhromaždení 7. júna 1995, na ktorom sa zúčastnil aj člen predsedníctva SHÚ Doc. Marián Lapšanský a vedúca sekretariátu Ing. Marta Šuleková. Do predsedníctva RZ SHÚ zvolili Doc. Helenu Červeňovú, CSc., Mgr. Ivana Konečného, Mgr. Alenu Janičíkovú a Doc. Jozefa Vereša, CSc., predsedom sa stal Doc. Jozef Vereš, CSc., tajomníčkou je Mgr. Alena Janičíková.

V popredí záujmu členov RZ SHÚ bude organizovanie odborných seminárov, besied, koncertov ako aj starostlivosť o rozširovanie výsledkov vedecko-výskumnej činnosti jeho členov, ktoré bude zverejňovať vo vedeckých zborníkoch. V spolupráci s Nitrianskou štátnou galériou organizuje regionálne združenie od začiatku besedy pod názvom Stretnutie s osobnosťami hudobného, kultúrneho a spoločenského života. V rámci tohto cyklu sa už dosiaľ uskutočnilo niekoľko zaujímavých podujatí, ktoré sa stretli s veľmi priaznivým ohlasom u nitrianskej verejnosti ako aj na stránkach časopisu Originál: Hudobný život Nitra v minulosti a súčasnosti - beseda s

Doc. Helenou Červeňovou, CSc., Hudobná kultúra v európskom kontexte s Doc. PhDr. Ladislavom Mokrym, CSc., a prof. PhDr. Jiřím Fukacem. V tomto roku sa konala beseda so šéfdirigentom Slovenskej filharmónie Ondrejom Lenardom a Ing. arch. Ladislavom Švihelom, riaditeľom Agrokompexu v Nitre, pod názvom Stretnutie s umením, potom nasledoval Večer Jozefa Malovca, kde spoluúčastníčkou besedy bola aj spisovateľka Marina Čeretková-Gallova. Na 17. 4. 1996 sa pripravuje stretnutie s prof. Milošom Jurkovičom. V ďalších mesiacoch vystúpia v rámci spomenutého cyklu: hudobný skladateľ Roman Berger, PhDr. Miloslav Blahynka, Doc. PhDr. Ladislav Burlas, DrSc. a ministerka školstva Eva Slavkovská. V nasledujúcom období sa chce predsedníctvo RZ SHÚ v spolupráci so SHÚ sústrediť na rozvinutie pravidelného hudobného života a na založenie Spolku priateľov hudby v jednotlivých mestách svojho pôsobenia. Nebude to ľahké, nakoľko v tomto regióne nepôsobí žiadne profesionálne hudobné teleso, čo dosť nepriaznivo ovplyvňuje najmä realizáciu pravidelných hudobných podujatí.

Napriek naznačeným problémom dúfame, že sa podarí vytvoriť vhodnejšie podmienky pre rozvoj hudobného života v tejto oblasti. Veľmi by prospelo, keby SHÚ ako aj všetky regionálne združenia SHÚ boli zaradené medzi rozpočtové organizácie, čím by sa vytvorili priaznivejšie podmienky pre ich prácu (napr. vytvorenie systematizovaného pracovného miesta pre 1-2 pracovníkov na regionálnej úrovni) čo by iste podporilo aj plynulejší rozvoj hudobnej kultúry. Kontaktné telefónne číslo RZ SHÚ so sídlom v Nitre je 087/41 84 82.

HELENA ČERVEŇOVÁ

KONKURZY

Slovenská hudobná únia vypisuje konkurz na miesto tajomníka Slovenskej muzikologickej asociácie.

Požiadavky:

- ♦ VŠ
- ♦ znalosť cudzích jazykov
- ♦ organizačné schopnosti.

Uzavierka prihlášok - 15. 5. 1996

O termíne konkurzu budú uchádzači vyrozumení písomne. Prihlášky posielať na adresu: SHÚ, Michalská 10, 815 36 Bratislava.

Riaditeľ Slovenskej filharmónie v Bratislave vypisuje konkurz na obsadenie voľných miest v orchestri Slovenská filharmónia:

- ♦ viola - tutti
- ♦ violončelo - tutti
- ♦ vedúci kontrabasovej skupiny.

Konkurz sa uskutoční 2. 5. 1996 o 13.30 h v Koncertnej sieni SF. Prihlášky so životopisom s uvedením vzdelania umeleckej praxe prijíma a informácie poskytuje oddelenie prev. a marketingu umeleckých zložiek SF, Medená 3, 816 01 Bratislava.

Dovoľujeme si Vás pozvať na majstrovský spevácky kurz

Kerstin MEYER

ktorý sa uskutoční v rámci

8. MEDZINÁRODNÝCH INTERPRETAČNÝCH KURZOV

v Piešťanoch 15.-27. júl 1996

Ostatní pedagógovia speváckych kurzov: Magdaléna HAJÓSSYOVÁ, Slovenská republika, Peter MIKULÁŠ, Slovenská republika, Alain NONAT, Kanada

Bližšie informácie: Nadácia Cyrila a Metoda, Dobrovičova 16, 811 09 Bratislava, tel.

07/5330366, fax 07/5330188

Od 1. apríla 1996 tel. 07/5319060, tel./fax 07/5319061

Cesta k umeniu je cestou hľadania

Zvláštne - tento rok akoby bol akýsi žičlivejší na okružle jubileá. Uvedomujeme si to hlavne, keď sa dotýkajú ľudí, ktorých práve pre ich príznačnú permanentnú mladistvosť nedokážeme zlučiť so „zrelým“ vekom.

Klavirista a pedagóg STANISLAV ZAMBORSKÝ v týchto dňoch (12. apríla) prekračuje prah „abrahámovín“. Je čas na bilancovanie? Myslím, že zďaleka nie. Lepšie azda len na malé „pracovné“ prístavenie sa...

Za roky pôsobenia na profesionálnych pódiiach tvoj repertoár narástol do úctyhodných rozmerov. Zasahuje do všetkých období k azda všetkým štýlom - predsa však: akúsi výsadnú pozíciu v ňom zaujíma hudba 20. storočia.

- Áno, nepopieram. Vždy som mal veľmi blízky vzťah k tzv. modernej hudbe, a to už od prvých vystúpení na hudobnej škole. Možno to bolo pod vplyvom orientácie mojich učiteľov, ako klavíra tak huslí, na ktoré som hrával až do chvíle kým ma prijali na VŠMU na klavír. Na konzervatóriu som mal husle ako hlavný odbor... Jednou z prvých skladieb súčasnej hudby bola kompozícia Išu Krejčího (3 scherzini), ktorú som počul z rozhlasu a ktorá ma inšpirovala na okamžité nacvičenie. Za ňou bezprostredne nasledovali skladby K. Slavického, L. Janáčka a moja veľká láska B. Martinu. S generáčnymi druhmi Q. Hölblingom, J. Pazderom, R. Vandrom sme sa na hodinách komornej hudby u prof. Praganta veľa venovali práve tvorbe tohoto autora, hral som však i jeho sólové skladby - Sonátu, Tri české tance. Štúdiá na VŠMU som končil jeho Sinfonietto gocosou, so Slovenskou filharmóniou. Zo svetovej tvorby som mal vždy blízky vzťah k Prokofievovi, Skriabinovi, Poulencovi, Stravinskému, Čačaturjanovi, Šostakovičovi, ale predovšetkým k Bartókovi (jeho Sonátu pre dva klavíry a bicie a 3. klavírny koncert som uviedol so SF i SF Košice), rád spomínam na Barberov Klavírny koncert (so SF) a ďalšie...

Minulý rok si obdržal fondovú Cenu Frca Kafendu za vynikajúcu interpretáciu diel slovenských skladateľov. Myslím si, že tento fakt dostatočne výrečne komentuje tvoj vzťah k domácej tvorbe.

- Ten by som označil doslova ako prioritný. Nie je to záležitosť konjunktúrna, ale morálna. Je to vzťah k mojim generáčnym druhom, učiteľom, kolegom, ktorých diela si považujem za povinnosť uvádzať do života. Ale je to aj môj vzťah k Slovensku... myslím tým na blízkych ľudí, ktorých mám rád, ktorí mňa obklopujú a ktorých bytie na tomto svete, v tomto priestore je i časťou môjho bytia a mojej výpovede. To sa, samozrejme, nevzťahuje len na skladateľov, ale keď už o nich hovoríme, spomeniem aspoň tých, ktorých som hrával a vo veľa prípadoch premiéroval. Sú to V. Bokes, J. Sixta, J. Hatrík, J. Beneš, J. Malovec, I. Hrušovský, L. Burlas, ale i E. Suchoň, M. Novák, J. Cikker, M. Schneider-Trnavský, J. Kresánek, A. Očenáš, M. Vilec a ďalší.

Osobitú kapitolu vytvárajú skladby, ktoré si uvádzal (i uvádzas) premiérov.

- Je to nesmierne vzrušujúci pocit - premiérovať dielo. Byť prvým, to je takpovediac prirodzenou ambíciou človeka, v tomto prípade prvým, kto ozvučí skladbu, dá jej reálnu podobu... tento pocit pochopí len ten, kto ho zažil. Druhou zvláštnou okolnosťou je pocit slobody, nespútania dogmami, veľakrát šablónami tzv. štýlového predvedenia, napr. diel z histórie. Jediným imperatívom v súčasnej hudbe je priamy, konkrétny vzťah, kontakt s tvorcom. Je to neopakovateľná chvíľa - bez ohľadu na momentálny úspech či neúspech viac či menej informovaného publika.

Vráťme sa na chvíľu k „historickej“ časti tvojho repertoáru.

- Ak som spomínal silné impulzy v mladosti pre hudbu 20. storočia, nie menej vzrušujúco na mňa pôsobila hudba romantická, predovšetkým dramatická. Nezabudnuteľné sú pre mňa chvíle, ktoré som ako konzervatorista strávil na galérii košickej opery, v dobe, ktorú možno azda označiť ako zlatý vek tejto scény... Myslím, že z tohoto vyrástol i

môj vzťah k hudbe Liszta, Chopina, Schumanna, ktorý sa začal u mňa rozvíjať hlavne počas štúdiá na Lisztovej akadémii v Budapešti. Tam som zažil krásnu inscenáciu Debussyho Péleasa a Melisandy - a očarenie impresionizmom trvá u mňa podnes (moje ďalšie interpretačné stretnutia s Debussym, Ravelom...).

Môj vzťah ku klasicizmu je zložitejší. Moje fyzické danosti ma k tomuto repertoáru priam predurčujú, no určitá nerovnosť a občas i prílišné tempá mi občas pokazia jednoznačný výsledok. Napriek tomu, skladby klasicizmu sú základnou zložkou môjho repertoáru. Veď aj dve z mojich profilových platní sú venované Haydnovi, Mozartovi... ak nespomínam koncertné programy so sonátami Mozarta, Haydna, Beethovena, rovnako koncertantné opusy.

Veľmi rada sa spytujem tvorivých umelcov na ich vzťah ku kritike...

- Je veľmi jednoznačný: kritik, ktorý o mne napíše dobre, je výborný, ktorý menej dobre, je zlý... Väčšinou o mne napísali dobre, tak si myslím, že to s tou našou kritikou nie je také zlé - ale teraz vážne: interpret si jednoducho musí zvyknúť na to, že je verejnosťou hodnotený. Veď je to tiež doklad toho, že jeho práca či výpoveď nejde do prázdna. Dostal som však i otázku, čo si cením viac - ocenenie u kritiky či u publika. Stáva sa občas, že úspech u publika je jednoznačný na rozdiel od kritiky, ale aj opačne. Samozrejme, že tu hrá úlohu aj osobnosť kritika, jeho odborný kredit, či mu dôverujem, ale aj otázka, pre koho vlastne hrám - či pre noviny, unaveného, prípadne otráveného kritika alebo pre sálu plnú ľudských otvorených srdiec pre hudbu Chopina, Mozarta...

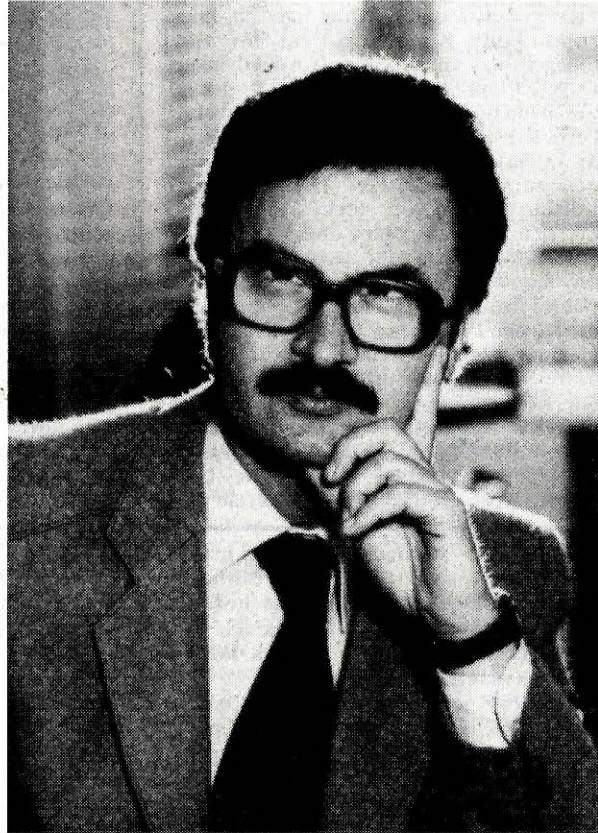
Okrem umeleckých aktivít veľkú časť tvojej pôsobnosti vytvára činnosť pedagogická.

- Vo svojich úradných životopisoch uvádzam, že pedagogická činnosť je integrálnou súčasťou môjho umeleckého pôsobenia. Je to naozaj tak. Od skončenia štúdií na VŠMU (1970) som pôsobil najskôr na PdFUK v Trnave, neskôr na VŠMU. Viem si živo predstaviť o koľko viac času pre klavírny tréning a koncertnú činnosť by som mal v prípade neexistencie tejto zložky. Viem si však predstaviť o koľko by som bol zároveň chudobnejší. Táto činnosť núti predovšetkým myslieť, formulovať, pracovať na sebe. Každá vyučovacia hodina je iná, nová, vyžaduje komplex kvalít profesionálnych, psychologických, ale aj čisto ľudských. Veľakrát sa zabúda na tento takpovediac humánny či morálny rozmer pedagogického pôsobenia. Študent prichádza na školu so svojimi krásnymi, často až ideálnymi predstavami - je stredobodom svojho vlastného vesmíru a každý necitlivý zásah ho zraňuje, znižuje jeho pozitívnu motiváciu a aktivitu. To vyžaduje zvláštnu kvalitu pedagóga-človeka a to predovšetkým jeho zodpovednosť. Naša škola je pre mladého umelca, ktorým náš študent je, miestom overovania si vlastných síl, prípadne aj rizik ešte pred definitívnym vstupom do života. To vyžaduje od pedagóga širší záber ako čiste profesionálny.

Máš nejaké vlastné pedagogické krédo?

- Napriek svojej päťdesiatke a svojim doterajším 12 absolventom (na múzickej), nemôžem hovoriť o nejakom definitívne vykrystalizovanom pedagogickom stanovisku. Rozhodne si nemyslím, že vlastným nejakú samospasiteľnú metódu, ktorou všetkých naučím hrať. Základným atribútom pedagóga vysokej školy by malo byť rešpektovanie umeleckej osobnosti študenta. To sa premieta i do všeobecnej polohy úcty človeka k partnerovým názorom. Študent je predsa partnerom, mladším kolegom.

Pravdu povediac, niekedy je celkom príjemné pre peda-

goga, keď má pred sebou žiaka poslušne vykonávajúceho jeho rozkazy - určite to však nie je cesta vedúca k rozvoju samostatnej umeleckej osobnosti. Vynára sa však otázka: čo vlastne učí? V umení je málo jednoznačných odpovedí. Cesta k naozajstnému umeniu je cestou hľadania - odpoveď je v každom z nás. Podstatné je, či chceme niečo povedať a predovšetkým, či máme čo povedať.

V dnešnej dobe je ťažké a zbytočné nenáležite formovať v žiakovi obraz učiteľa. Je to doba dostupnosti informácií, elektronických médií, dostupnosti nosičov umeleckých výkonov, ale i konfrontácie živých umeleckých výkonov či interpretačných postupov.

Okrem spomínaných aktivít je tu nezanedbateľná i tvoja funkcia prodekan na hudobnej a tanečnej fakulte VŠMU. Ako si organizuješ čas?

- Je to veľakrát zložité. Predsa však považujem za povinnosť dať všetky svoje sily fakulte, na ktorej som študoval - a teraz i pedagogicky pôsobím. Naše školstvo sa nachádza v zložitej ekonomickej situácii. Naliehavo potrebujeme peniaze na nové nástroje, na generálky starších nástrojov. Hudobná fakulta nemôže existovať bez klavírov, tie sú potrebné v každom odbore, ktorý sa u nás vyučuje. Boj o zvýšenie miezd nie je u nás na prvom mieste. Naši pedagógovia predovšetkým v umeleckých zameraniach majú vysoké nádvážky a berú to ako samozrejmosť. Sme jedinou vysokou školou tohoto zamerania na Slovensku a je našou povinnosťou plne sa venovať našim nadaným študentom a umožniť im štúdium. Výsledky, ktoré naša škola a predovšetkým študenti a absolventi v minulosti dosiahli a dosahujú, sú zaväzujúce aj pre budúcnosť.

Žiješ a pôsobíš skutočne v znamení zvýšeného tempa. Čo ťa očakáva v najbližšej budúcnosti?

- Okrem pedagogickej činnosti, sedenia v rôznych komisiách - úradných, odborných i súťažných, domácich koncertov, teším sa na predvedenie Noci v španielskych záhradách M. de Fallu so Severočeským symfonickým orchestrom v Tepliciach, v júni na recitálový zájazd a interpretačné kurzy v Japonsku a v októbri na recitál z tvorby slovenských skladateľov v rámci BHS...

Pripravila LÝDIA DOHNALOVÁ

V Košiciach súťažili mladí klaviristi

V dňoch 21.-24. marca 1996 sa uskutočnil už štvrtý ročník Medzinárodnej klavírnej súťaže Košice '96, ktorá bola určená deťom do pätnásť rokov. Do súťaže sa prihlásilo takmer 140 mladých klaviristov z Poľska, Ukrajiny, Bulharska, Juhoslávie, Maďarska, Česka, Ruska a Slovenska, ktorí boli rozdelení do troch vekových kategórií (I. kategória do 11 rokov, druhá do 13 rokov a tretia do 15 rokov). Počet v podaní štrnásťročných Scherzo E dur op. 54 č. 4, či Polonézu b mol F. Chopina, Sonátu č. 3 op. 28 S. Prokofieva, Burlesky č. 2, 3, či Vianočné koledy B. Bartóka, Etudu Des dur, Uhorskú rapsódiu č. 12, č. 6, č. 2 F. Liszta, či ďalší široký výber hudby dvadsiateho storočia je veľkým a neopakovateľným zážitkom. K tomuto výpočtu musíme ešte spomenúť rýchle časti sonát J. Haydna, W. A. Mozarta, L. van Beethovena, Trojhlasné invencie, či Prelúdia a fúgy J. S. Bacha, to všetko tvorilo rámce výkonov, za aké by sa nehanbili ani absolventi konzervatórií. Súťaž všeobecne potvrdila stúpajúcu úroveň a výkonov slabých, či podpriemerných bolo oproti minuloročnej súťaži podstatne menej. Nie je možné súbežne sledovať tri kategórie a tak svoje poznatky obmedzím iba na najstaršiu, tretiu kategóriu. V nej súťažilo štyridsať klaviristov, z ktorých do druhého kola postúpilo dvadsaťjeden súťažiacich, medzi nimi dvaja účastníci zo Slovenska. V oboch kolách tejto kategórie odzneli

nadpriemerné výkony a pri bodovej vyrovnanosti po prvom kole už do druhého kola nemohli postúpiť aj v celku dobré výkony. Repertoár pre prvé kolo zo skladieb baroka a romantizmu v trvaní 10-12 minút a pre druhé kolo zo skladieb klasicizmu a hudby dvadsiateho storočia (časový limit podobný ako v prvom kole komisia starostlivo sledovala) dal dostatok príležitostí odbornej porote (prof. P. Toperczer - AMU Praha, Doc. S. Zamborský - VŠMU Bratislava, Doc. J. Skovajsa - JAMU Brno, Mgr. L. Kojanová - Konzervatórium Košice a Mgr. M. Toaderová - Konzervatórium Ostrava) k spravodlivému ohodnoteniu predvedených výkonov. Porota tejto kategórie zaujala objektívne stanovisko a s jej výsledkom možno súhlasiť. V druhom kole sme počuli veľa skladieb súčasných autorov predovšetkým tých krajín, z ktorých mladí interpreti pochádzali, čím prispeli k propagácii domáciach autorov. Výber z tvorby J. S. Bacha, J. Haydna, W. A. Mozarta a L. van Beethovena bol zrovnateľný s rozpätím skladieb maturantov konzervatórií, avšak hrali ich deti o päť rokov mladšie. Predchádzajúce tri ročníky presvedčili mnohých pedagógov o jej náročnosti, ktorú nie je možné porovnávať so súťažami medzi základnými umeleckými školami. O vyrovnanosti výkonov svedčí aj skutočnosť, že bodové rozpätie po oboch kolách medzi víťazom a desiatym v poradí boli len

body. Z predvedených skladieb rozhodujúcu úlohu v záverečnom finiši zohrali rýchle časti klasických sonát, ktoré najviac ovplyvnili celkové poradie súťažiacich. Súťaž ako celok potvrdila svoje umelecké napredovanie a viaceré predvedené výkony zo všetkých kategórií na koncerte víťazov sú garantom jej ďalšieho napredovania a pokračovania. Naše poďakovanie patrí organizačnému výboru - učiteľkám Základnej umeleckej školy.

Výsledky:

I. kategória:

1. A. Gladysiak (Poznaň, Poľsko)
2. M. Magdolinič (Košice, ext. prípr. Konzervatórium Košice)
3. V. Böhmová (Český Krumlov, Česká republika)

II. kategória:

1. K. Debreová (Košice, ext. prípr. Konzervatórium Košice)
2. M. Parys (Debice, Poľsko)
3. D. Rigó (Dunakeszi, Maďarsko)

III. kategória:

1. O. Jevgušenko (Sevastopol, Ukrajina)
2. M. Sobula (Wrocław, Poľsko)
3. A. Pečvari (Zemun, Juhoslávia)

Cenu Slovenského hudobného fondu získala K. Šimonová (Banská Bystrica) za interpretáciu skladby J. Hatríka: Malá suita. Organizátori súťaže ocenili v každej kategórii vecnými cenami prvých piatich a víťazi troch kategórií získali cenu Štátnej filharmónie Košice - pozvanie na nedeľné matiné v rámci Košickej hudobnej jari dňa 26. mája.

ŠTEFAN ČURILLA

Mozartovská ouvertura

V dňoch 16. a 17. marca, teda pred začiatkom 1. ročníka medzinárodnej speváckej súťaže v Bratislave „Hommage à Lucia Popp“, boli v Koncertnej sieni Slovenskej filharmónie - tak ako minulý rok - dva koncerty „Hommage à Lucia Popp“ pod záštitou primátora hlavného mesta Bratislavy Petra Kresánka. Ich iniciátorom je neúnavný intendant Komorného orchestra hlavného mesta SR Bratislavy - **Cappelly Istropolitany**, Karol Kopernický. Tento hudobník, manažér a muž plný energie bol aj pri zrode myšlienky, usporiadať medzinárodnú spevácku súťaž, ktorej organizáciu potom prevzal Slovkoncert. Je dobré, že sú medzi nami nadšenci, ktorí prichádzajú s ideami, spočiatku priam neuveriteľnými, a ktoré si postupne ostatní osvoja, aby sa napokon realizovali s neobyčajným ohlasom. Takouto inšpiráciou pre bratislavský hudobný život je aj každoročný mozartovský minifestival, ktorý - ako dúfame - bude nielen ouvertúrou vokálnej súťaže, ale vypl-

ní aj ročníky, kedy súťaž nebude. (Už pre budúci ročník nám avizuje Karol Kopernický koncertné uvedenie Dona Giovanniniho pod taktovkou Ralfa Weikerta!)

Tohto roku sa dramaturgia orientovala na u nás málo hrané Mozartove diela s účasťou orchestra, zboru a tiež sólistov, z čoho tri mali sakrálnu podstatu. Vedľa azda najslabšieho umeleckého ohniva koncertov - javiskovej hudby pre sóla, zbor a orchester **Thamos, kráľ egyptský KV 345**, zaznela kantáta pre sóla, zbor a orchester **Davidde penitente KV 469** a na druhom koncerte 3 žalmy z cyklu **Vesprerae solennes de Confessore KV 339**, ako aj známe **Rekviem d mol pre sóla, zbor a orchester KV 626**.

Vedľa hlavného aktéra - Cappelly Istropolitany (obohatenej o dychy) s nemeckým dirigentom **Rolfom Beckom** sme počuli výborne vyladený, technicky precízne pripravený **Süddeutsches Vokalsensemble**, zložený z najlepších členov Zboru

bamberských symfonikov. V situácii, keď SFZ je v zahraničí, toto umelecké teleso nás presvedčilo, že v Európe sú zbory, ktoré si udržiavajú vysokú úroveň svojej produkcie v štýlovo i technicky náročných partiúrach. Rolf Beck je dirigent, ktorý bazíruje na presnosti nástupov, na kompaktnosti zvuku, čoho dôkazom bola i súhra dvoch kolektívnych telies. Porozumenie orchestra s dirigentom a zborom bolo ideálne. Ak sme možno zvyknutí na slovansky emotívnejší prejav, romantickejší vzruch aj v hudbe barokovej či klasickej, Rolf Beck už svojou podstatou demonštroval skôr klasickú priehladnosť, neafektovanosť, ale zato jemnosť vo vypracovaní detailov v orchestrálnych i vo vokálno-inštrumentálnych častiach skladieb.

Zložitejšie to bolo v sólistických častiach - nie však v ich komorných ensembloch. Tie zneli farebne veľmi pôsobivo a vyladené. Sólisti boli rôznorodej inklinácie. Sopranistka **Sylvia Greenberg** (Izrael) má jemný lyrický soprán, nie veľký, zato farebný, sem-tam však trošičku pod tónom... Mezzosopranistka **Carmen Anhorn** (Švajčiarsko) očarila farebnosťou a pohyblivosťou v koloratúrnych častiach, osobne mi však vadila príliš romanticky zvlnená výrazová stránka predvedenia jej sólových vstupov. Namiesto chorého Štefana Margitu

prevzal v šibenične krátkom čase tenorové sóla **Rodrigo Orrego** (Chile), ktorý spieval v Bratislave už pred dvoma rokmi. Je to príjemný tenor s nie veľkým hlasom, ktorý však štýlovo azda najviac vyhovelo požiadavkám na mozartovské bel canto. **Peter Mikuláš** - bas (SR) je vždy zodpovedným kantátovo-oratoriálnym sólistom, ktorý - i napriek sklonu k tieňovaniu frázy - robí to v koncertnej literatúre veľmi vkusne, disciplinovane, s jemným sklonom k aktualizácii hudobného textu. Duetá, tercetá a kvartetá dokázala táto štvorica spevákov interpretovať vo vzácnnej disciplíne, vyladení a podriadení sa celkovému zvuku.

Z oboch koncertov Cappelly Istropolitany sme odchádzali vnútorne šťastní a spokojní nielen pre to, čo sme momentálne počuli, ale aj pre plnú sálu, ktorú dnes v Bratislave dokáže naplniť azda iba tento orchester. Nie je to len pre vynikajúcu propagáciu - i keď aj preto. Je to najmä pre neustále sa zvyšujúcu umeleckú úroveň Cappelly Istropolitany, atraktívnosť jej dramaturgie, ktorá - v danom prípade - myslela i na to, že v predveľkonočnom čase sa žiada hlbavým poslucháčovi počuť diela, ktoré majú nielen dokonalosť formálnu a iskrú umeleckú, ale sú prežiarené aj duchovným posolstvom.

TERÉZIA URSÍNYOVÁ

17. marca - v rámci nedeľného matiné SKU pri SHU sa v bratislavskom Mirbachu predstavili dvaja výrazní predstavitelia nastupujúcej interpretačnej generácie: **Albert Hrubovčák (trombón)** a **Marcel Štefko (klavír)**.

Trombón je v zmysle intonácie nástroj pomerne chúlостivý, jeho technika tvorenia tónu snížcom zvädza k istej ťažkopádnosti. U Hrubovčáka sú tieto bariéry eliminované na minimum - disponuje intonačnou pohotovosťou, technickou ľahkosťou, čo mu umožňuje väčšie sústredenie na muzikantské dotváranie. Potvrdil to už v úvodnom **Concerte Ferdinanda Davida**, v ktorom navodil rad kontrastných náladových polôh plných romantického citu, vzruchu a napätia. „**À la Manière de BACH**“ **Jeanu Michela Defayea** (ako prehráda názov) je ponáškou na svet veľkého barokového majstra so všetkými atribútmi - terasovitou dynamikou, koncertnou exhibíciou, prísnejšou agogikou, výraznou rytmikou. Hrubovčák sa aj v tomto opuse predstavil ako plnokrvný, no plne disciplinovaný tvorivý muzikant.

Hrubovčák - Štefko

Súčasnú hudbu v Hrubovčákovom programe reprezentovala **Trombonetta českého skladateľa Jiřího Pauera**. Vyznačuje sa postimpresionistickou sadzbou, využitím zvukovo-farebných i technických možností nástroja, vtipnou invenciou oscilujúcou medzi vyšším populárom a náročnejším výrazom. Je to posluchácky i interpretačne vďačné dielo.

Hrubovčák mal šťastie, že jeho komorným partnerom bol klavirista Marcel Štefko. Je to typ pianistu, v ktorom hudba doslovne vrie, a preto ju rozdáva plným priehŕstím; bez ohľadu na to či hrá sólisticky alebo komorne. Je zrodený pre veľké, priestrané siene, ktoré dokážu rozozvučať svojou plnozvučnou hrou. Čo do objemu obmedzené zvukové priestory mirbachovskej siene navodzovali situácie, s ktorými sa musel počas vystúpenia borieť. V Davido-

vom **Concerte** sa zamerl na vystihnutie farieb orchestrálnych nástrojov, vrátane sýtosti a plnozvučnosti v úsekoch tutti. Snaha po ilúzii navodiť orchestrálnu sýtosť sa mu vydarila. V barokizujúcom Defayeovi spolupracoval uvážene, obmieňal úseky, v ktorých prenášal témy, sprevádzal, alebo polyfonicky dialogizoval. Bohatstvo fantázie demonštroval aj v Pauerovom opuse (a nielen tu!) výdatne prispel k umocneniu dojmu z výkonu svojho hráčskeho kolegu.

Ak sme uznali Štefku ako zdatného komorného hráča, takisto nemožno šetriť chválou na jeho výkon sólisticky. Vybral si dvoch autorov - **Chopina i Prokofieva**. Tento klavirista má jednu vzácnu prednosť: tendenciu inklinovať k interpretačnému ideálu - vyspievať čo najrůznorôznejšie všetko, čo práve hrá. A to je ten najlepší predpoklad na adekvátny prístup k Chopinovi.

Škoda, že umelec nezarádila do programu aj nejakú Chopinovú miniatúru - mazúrku či nokturno a pod. Jeho tvorivá fantázia sa uplatňovala na virtuóznejšie koncipovaných **Chopinových Scherzách - E dur, op. 54 a h mol, op. 20 č. 1**. Stvárnil ich so strhujúcim elánom, suverénnou virtuozitou, ale i citovým ponorom. Najmä v jemnejších kontúrach Scherza E dur (prvá žartovná téma) v snahe vyľahčiť čo najviac zvuk, mu sem-tam vypadávali tóny. Nepodarila sa tiež záverečná pasáž v Scherze h mol. Budovanie línií, kantabilita i v témach prednášaných pod girlandami pasáží v ľavej ruke, alebo medzi oboma rukami bola sugestívna, výrazová i farebná register pestrý, široký.

Známa **Prokofievova Toccata op. 11** bola skvelou exhibíciou umelcových virtuózných možností, istoty v skokoch a neúnavných burcujúcich gradácií. Pri veľkej muzikalite sólistu iba možno ľutovať, že sa nezamerl na obsahovo závažnejšiu skladbu. Čo predviedol, bolo však fascinujúce. Je umelcom, ktorý hľadá vždy na účinnok celku, cíti líniu, pretavuje ju, buduje s napätím a preto vždy vyhráva. **VLADO ČÍŽIK**

Frank van der Laar

Miestne kultúrne centrum, Zichyho palác a Koncertná agentúra N-ARTMEDIA v Bratislave usporiadali dňa 22. marca v Zichyho paláci klavírny recitál mladého holandského klaviristu Frank van der Laara. Klavirista si vybral náročný repertoár - Cesar Frank: Prelúdium, chorál a fúga, Franz Liszt: Balada b mol č. 2, Carl Nielsen: Chaconne op. 32, Johannes Brahms: Variácie na Paganiniho tému op. 35 II. diel. Mladý, v r. 1965 narodený klavirista Frank van der Laar prekvapil prítomné obecenstvo mnohými kvalitami, týkajúcimi sa tak jeho technickej pripravenosti ako i jeho umeleckej úrovne.

Predovšetkým možno zdôrazniť, že zvládol repertoár s maximálnou istotou, bez rozpačitých alebo nedoriešených momentov. Svoj hráčsky arzenál však dal jednoznačne do služieb umeleckých cieľov, umeleckého stvárnenia. Osobne by som vyzdvihol dobrý umelecký vkus tohto mladého umelca, ktorý sa vyhýbal takmer všetkým vonkajším efektom. Orientsoval sa na (podľa môjho pocitu) autorami požadované tempá, ktorými dal skladbám prirodzenosť a priamočiaru účinnosť. Taktiež pianistovi bola každá svojvoľná štylizácia a neadekvátna interpretácia cudzia. Prejav prebiehal v maximálnej sústredení a upútal

Snímka M. Jurík

poslucháčov pravým ponorom do výrazových charakteristík diel, vydolujúc podstatu umeleckého zámeru. I keď mnohým z prítomných boli programové diela z veľkej časti známe, o to viac sa dala kvalita interpreta vycítiť. Ako osvieženie pôsobila i voľba skladateľa Carla Nielsena, ktorého tvorba je u nás takmer neznáma, i keď poznáme jeho autora. Zaujímavá syntéza neskororomantických a impresionistických elementov, pretavených skladateľom do originálnej jednoty, dokázal interpret plasticky vyzdvihnúť.

Koncert vyvolal oprávnenú kladnú odozvu u obecenstva, v ktorom boli prítomní niektorí z reprezentantov politického a kultúrneho života ako i zahraničných zastupiteľstiev.

Pianista sa nám prezentoval ako sľubný talent a bolo by azda pre nás zaujímavé počuť jeho výkony aj v ďalších koncertných podujatiach. **JÁN ALBRECHT**

FÓRUM MLADÝCH 1

28. februára sa v Moyzesovej sieni SF konali tri premiéry. Po prvýkrát sa novým cyklom Forum mladých predstavila agentúra RARA Musica poriadaním tohto koncertu, po prvýkrát zaznel koncert Fórum mladých a na ňom premiéra skladby jubilujúceho nestora slovenských skladateľov, ale i dirigentov Ľudovíta Rajtera Impressioni rapsodiche. Aký cieľ sleduje agentúra RARA Musica uvedeným cyklom? Podľa príhovoru v programovom bulletinu ku koncertu: „...koncert je voľným podujatím nevelkého cyklu, ktorého cieľom je predstaviť bratislavskej hudobnej verejnosti najzaujímavejšie osobnosti najmladšej slovenskej interpretačnej generácie. Na čele komorného orchestra Mladí bratislavskí sólisti sa postupne vystriedajú traja slovenskí dirigenti, stojaci na prahu svojej budúcnosti a na záverečnom koncerte jediný zahraničný hosť cyklu, v spolupráci s nimi vystúpia aj mladí slovenskí sólisti (v nejednom prípade ešte študenti). Súčasťou každého programu je premiéra kompozície slovenského autora; dramaturgia celého cyklu je popri známých menách zameraná aj na menej frekventovaných autorov a diela a chce tak doku-

mentovať otvorenosť, zvedavosť a svedivosť svojich realizátorov.“

Sympatické a v dnešných časoch i odvážne sny a predsavzatia! Že nie nereálne, o tom svedčí i hneď prvý koncert i jeho protagonisti - **Mladí bratislavskí sólisti**, hrajúci pod taktovkou **Maria Košika** a klavirista **Aleš Solárik**. Výnimočnosť tohto večera nespočívala v dramaturgii zaradených skladieb, ani v umeleckých výkonoch. Spočívala v príležitosti, ktorá bola mladým umelcom poskytnutá a vzácna svojím úmyslom: zapojiť ďalšie ohnivo do reťaze slovenskej hudobnej kultúry, aby nebola prerušená či umelo rozťatá. Ako som už spomenula, na úvod koncertu zaznelo v premiére dielo **Ľ. Rajtera Impressioni rapsodiche**. I keď nás v podstate ničím neprekvapilo, opäť sme v ňom spoznávali rukopis skladateľa skúseného a invenčne stále sviežeho, dôverne narábajúceho s inštrumentáciou, farbou, formou i tektonikou spôsobom preňho príznačným a individuálnym, svojráznym. Dielo akoby vzniklo na obraz tohto komorného orchestra. Neforsirovalo násilne zvuk a nieslo sa vcelku vo vyrovnanej výrazovej polohe. Jeho jednotlivé tematické okruhy na seba navzájom

nadväzovali a postupne sa prelínali v hudobnom a myšlienkovom toku. V ňom nachádzali svoje miesto pasáže melancholické i dramatické. Hudobná reč nového Rajterovho opusu opäť vyrastá z klasickej matérie a jeho rôznych obmien. Z hľadiska interpretácie bola premiéra diela pripravená zodpovedne a dôstojne. Mladí bratislavskí sólisti a ich dirigent doň vložili kus poctivej a profesionálnej práce i entuziazmu. Snáď sa ešte vyskytne príležitosť vrátiť sa k nemu s väčším odstupom i nadhľadom, aby v uvoľnenejšej atmosfére viac vynikla jeho výrazová a obsahová podstata.

Jedným z prvých protagonistov z radu mladých slovenských sólistov v rámci tohto cyklu bol teda Aleš Solárik. Predstavil sa v Mozartovom **Concerte pre klavír a orchester B dur KV 595**. Tento čerstvý absolvent VŠMU (1995, doc. M. Lapšanský) má za sebou rad ocenení, sporených s jeho účinkovaním v klavírnom duu s P. Pažickým, ale aj sólové vystúpenia so SF, SOSR-om či Štátnou filharmóniou Košice. Nesporne patrí A. Solárik medzi najvýraznejšie talenty našej mladej interpretačnej generácie. Disponuje veľkým arzenálom technických dispozi-

cií, ktoré však podľa môjho názoru stále „viťazia“ v súboji s jeho dispozíciami výrazovými. V Mozartovom koncerte v tento večer pôsobil tak trochu stroho, až prísne. Väčšia dávka uvoľnenosti (pretože bravúra mu rozhodne nechýbala), hravosti i fantázie by bola pridala viac na hodnotách jeho umeleckej kreativity. Nakoniec, v miestach, v ktorých sa A. Solárik „kontroloval“ menej (pomalá časť - Larghetto) svedčili o tom, že takýmito schopnosťami ovplyvňuje, len boli držané vedome na uzde.

V druhej polovici koncertu zaznela Haydnova **Symfónia D dur Hob. I:62**, dielo, v ktorom sa tak orchester, ako aj dirigent cítili najviac doma. Z hľadiska interpretovanej koncepcie bola symfónia vyvážená po každej stránke, t. j. štýlovej, dynamickej i tempovej. M. Košík viedol orchester isto, jeho gestá boli jasné a zreteľné. Dôraz kládol na zvukovú a výrazovú konciznosť. Členovia orchestra svojho dirigenta nielen disciplinovane rešpektovali, ale sa ním nechali viesť a inšpirovať. Nakoniec treba spomenúť, že na našťudovanie koncertu sa výdatne podieľal i umelecký vedúci Mladých bratislavských sólistov Jozef Kopelman.

Vo februári teda odznel prvý koncert Fórumu mladých. Pokračovanie tohto nádejne užitočného a zmysluplného projektu je avizované na mesiac máj. Držíme palce! **MARTA FOLDEŠOVÁ**

Notre Dame v Košiciach

Repertoár slovenských operných scén ponúka v súčasnosti - až na zriedkavé výnimky - populárne tituly klasicko-romantickej epochy a verizmu. Dramaturgia stavia na známych autoroch a osvedčených dielach zohľadňujúc dve rozhodujúce kritériá: záujem publika a komerčný úspech. Jedno aj druhé nespochybňujem, len by sa nemali stať jediným kritériom a jediným cieľom. Ak v tomto kontexte hodnotíme naštudovanie opery *Notre Dame* bratislavského rodáka, neskôr Viedenchana a predstaviteľa rakúskeho neskorého romantizmu Franza Schmidta (1874-1939), ktoré ako celoštátnu premiéru uviedla 8. marca 1996 Opera Divadla Janka Borodáča v Košiciach, je to počin hoden chvály.

Mladá dramaturgička opery **Renáta Čupková** sa dobre zhostila slovenského prekladu diela z nemčiny. Pre romantickú operu v dvoch dejstvách na motívy románu veľkého francúzskeho spisovateľa, dramatika a básnika Victora Huga *Chrám Matky Božej v Paríži* libreto napísal Leopold Wilk v spolupráci so skladateľom. Impulzom k vzniku diela bol monumentálny dojem skladateľa z parížskej katedrály Notre Dame. Opera vznikala v rokoch 1902-1904 a jej premiéra sa uskutočnila až po desiatich rokoch vo Viedni (1914). Z obsiahlej Hugovej historickej fresky sa autori sústredili na psychologické príbehové jadro diela, ktorým je hlboká ľudská dráma, vyúsťujúca do tragédie. Bezvýchodiskový tragizmus opery vyviera z predestinácie konania každého z hlavných protagonistov. Cudne zahalený erotizmus je skutočnou hybnou príčinou všetkých tragických udalostí, ktoré zasiahnu hlavných aktérov deja. Až smrť môže priniesť očistu, katarziu. Preto aj parížska katedrála Notre Dame je tu symbolom - poskytuje azyl každému, až kým virolomný arcidiakon nedosiahne zrušenie tejto výsady. F. Schmidt adaptoval francúzsky sujet na stredoeurópske hudobné milieum a ozvláštnil ho črtami historizmu a prvkami novohorského štýlu. Opera je hudob-

ne - napriek bohatej symfonizácii orchestra - transparentná a divákovi aj na prvé počutie a zhládnutie zrozumiteľná.

Košickí inscenátori sa v zásade pridržali tradičného historizujúceho poňatia vo všetkých parametroch inscenačného tvaru diela. V náznakovo realistickej scéne, ktorú navrhol **Ján Hanák**, dominoval stredoveký arkádový ambit, ktorý bol vďaka točnici polyfunkčne využitý, a striedal sa s ďalšími dejmi zodpovedajúcimi priestorovými kompozíciami (interiér chrámu a pod.). Scénické riešenie tak vytváralo adaptabilný a tvárny javiskový priestor. So scénou ladili historizujúce kostýmy **Boženy Hanákovéj** s akcentom na symboliku farieb. V tomto tradičnom rámci réžia **Jozefa Sabovčíka** a. h., ktorý bol zároveň aj choreografom, tendovala k výkladu diela v realisticko-veristickom vyznení a v naznačení obrazových kontrastov en gros.

V expresívno-naturalistickom kreovaní 3. obrazu 1. dejstva napríklad sa celkom stratila jemno-dráždívá erotičnosť dvojspevu Esmeraldy a Phoebusa; rovnako následná katastrofa (zavraždenie Phoebusa Gringoirom) - v zmysle prvého dramatického vrcholu diela - nebola scénicky vypointovaná a dramaticky účinná. Tretí obraz tak zjavne kontrastoval s choreograficky nápadi-

Jozef Havasi (arcidiakon), Oleg Korotkov (Quasimodo) a Neonilla Kozjatinská (Esmeralda). Snímka O. Bereš

tým tanečno-orchesterálnym intermezzom, ktoré mu predchádzalo a anticipovalo možnú budúcu tragédiu. Tanečné kreácie vôbec aj v masových scénach patrili k vydatým prvkom inscenácie.

Hudobné naštudovanie kladlo na orchester, zbor aj sólistov neľahké požiadavky, ktoré sa podarilo veľmi dobre zvládnuť. Dirigent **Ján Drietomský** viedol orchester vcelku pružne a s veľkými romantickými oblúkmi vo zvukovosti tvaroval celkovú hudobnodramatickú gradáciu diela. Vystihol aj lyrické pasáže, ktorým sa usiloval dodať pastelovejšiu farbu, rovnako ako majestátnosť vážnych chorálových melódií. Vokálne dobre boli pripravené aj veľké zborové scény (zbormajster **Roman Skřepek**).

Pri hodnotení sólistov nech mi je dovolené vziať do úvahy aj prezentáciu na verejnej generálke. **František Balún** ako arcidiakon zdôraznil väčšmi ľudskú rozpoltenosť tejto postavy, ktorá balansuje medzi svojimi povinnosťami vysokého cirkevného hodnostára a muža, ktorý prepadol neovládateľ-

nej vášni. Túto rozpoltenosť vniesol aj do svojho vokálneho, dramatickou exaltovanosťou poznačeného prejavu. **Július Havasi** herecky dal väčší akcent na zdánlivú dôstojnosť arcidiakona, ktorý v rozhodujúcich chvíľach ľudsky zlyháva. Hrdinský tenor **Vladimír Prokopenko** s dramatickým espressivom svojho hlasu upútal kreáciou postavy kapitána Phoebusa, z ktorého vyžaruje fluidum zvodcu žien. V tej istej úlohe diferencovanejší výrazový diapazón - spevácky aj herecky - preukázal **Alois Harant** a. h. Lyrický tenor **Edgar Bastidas** v úlohe filozofa a básnika Gringoiira, manžel Esmeraldy, sa usiloval rozohrať celú škálu psychologických nuansí od vrúcného obdivu po šokujúcu vražednú nenávisť, vyvierajúcu zo žiarlivosti. Viac sa mu to darilo herecky ako spevácky. Stvárniť tragickú postavu ľudskej kaliky Quasimoda je na divadelnej scéne nesmierne obtiažne nielen herecky, ale aj pre nuansovanie vokálneho prejavu, v ktorom by sa mala odradiť celá škála emocionálnych pohnutí - od naivného šaškovania až po úprimný cit obdivu voči Esmeralde či spočiatku oddanú pokoru k arcidiakonovi, ktorá sa však zmení na odpor a rezignujúcu útrpnosť. Imponujúca bola preto vokálna aj charakterová presvedčivosť **Olega Korotkova** v tejto úlohe. Esmeralda **Márie Repkovej** bola skôr nevinným dievčaťom tak herecky ako aj v nežnom vokálnom prejave. Jej ohybný lyrický soprán sa zaskvel najmä vo vyšších polohách. **Neonilla Kozjatinská** kreovala Esmeraldu v dramatickejšom rozmere svojho výraznejšieho hlasového fondu. Prepôžičala jej črty svätice a zároveň ženy, ktorá ide za hlasom svojho srdca. **Viera Hronská** v malej úlohe krčmárky Falourdel preukázala dobré vokálno-herecké dispozície. Prekvapením bol mladý basista **Martin Gurbaľ** a. h. v úlohe oficiára. Tvárny sonórny volúmen je zárukou sľubnej speváckej budúcnosti.

Celoštátna premiéra opery *Notre Dame* Franza Schmidta bude bezспорu patriť k úctyhodným činom košickej opernej scény. Želali by sme si, aby táto dobrá snaha objaviť hodnotné menej známe diela zostala blízka košickému súboru - aj do budúcnosti. **JANA LENGOVÁ**

NEZNÁMY LEO FALL

Z asi trinástich operiet Leo Falla, rakúskeho skladateľa, rodáka z Olomouca, sa u nás najčastejšie hrávala Stambulská ruža a Madame Pompadour. Ostatné jeho opery, vrátane oper sa do repertoáru našich spevoherných súborov akosi nedostali. Viedenská premiéra opery *Dolárová princezná* v roku 1907 ovenčila skladateľa ďalším úspechom, keď len pár mesiacov predtým triumfoval operetou *Veselý sedliak*. L. Fall si svoju kariéru najprv budoval ako divadelný dirigent v rôznych nemeckých mestách, od roku 1906 sa vo Viedni venoval výlučne komponovaniu.

Prešovská spevohra v spolupráci s agentúrou Konzertdirektion Landgraf sa rozhodla pre Dolárovú princeznú, situovanú do New Yorku a Kanady. Americko-kanadské prostredie premietol L. Fall i do hudby; popri veľkých valčíkových plochách dal priestor aj hlasnej hudbe amerických dychoviiek. Libretisti Arthur M. Wilner, Fritz Grünbaum spolu so skladateľom sa poberali cestou komorného pôdorysu. L. Fall sa vzdal veľkých scén, svoje postavy dokonca predstavuje v úvode prvého dejstva len jednotlivito a postupne, čo je pre žánr dosť nezvyčajné. Širší priestor ako

textu prisúdil hudbe a spevu. Výsledok je neočakávaný, akoby sa skladateľ chcel vzdáť opery v prospech iného tvaru, nedomysleného, pravda, konzekventne.

Dolárovú princeznú uviedla prešovská spevohra v celoštátnej premiére a ako svoju druhú tohtoročnú premiéru, po celomesačnom umeleckom turné, kde ju v 23 mestách Rakúska, Nemecka, Holandska, Švajčiarska a Dánska uvádzala v nemeckom origináli. Slovenský preklad pripravil **Dalibor Heger**. Scéna **Štefana Buntu** bola príliš zoštieňujúca, s využitím len zopár symbolických palmových stĺpov, zostavených z kra-

M. Adamenko a M. Marčáková ako Fredy a Alice v operete Dolárová princezná. Snímka A. Žižka

bičiek Coca-Coly, fľašiek či mincí a v pozadí javiska s plošnou maketou nasvietenej zemegule.

V sólistických výkonoch sa odrazila

mozaikovitá vnútorná dramaturgia diela, ktorú nepreklenul ani rakúsky režisér **Edwin Zbonek**. Nenechal sa vylákať von, k prepleteniu jednotlivostí s celkom, mnohé piesne a výstupy nechával odznieť skoro na rampe.

Štefan Senko, obsadený v komickej roli Toma pripravil slovenskú verziu inscenácie. Dynamická **Elena Kušnierová** vystupovala v úlohe milionárky Alice, jej otca predstavoval **Slavomír Benko** a. h. Hansa von Schulicka v texte trochu poddimenzoval **Jozef Novotný**. **Michail Adamenko** býva výrazovejším ako bol tenoraz v úlohe Fredyho Schwarzberga, úloha Olgy Labinskej dobre padla **Anne Benkovej**. Nová tvár prešovskej spevohry **Juliana Jamrišková** sa prezentovala ako Daisy, Dicka hral **Vladimír Timočko**, Thompsonovú **Darina Gerjaková**.

Orchester bol pod vedením dirigenta **Júliusa Selčana** spoľahlivým sprievodcom spevákov, znel zvukovo, jemne, hudobne koncepcie. Zbory s ich menšou funkciou ako zvyčajne v operetách, mal na starosti **Orest Ščerbatý**. Ťažiskom i vrcholom exprezívne ladenej choreografie hostujúceho **Igora Vejsadu** bola scéna večierku v miliardárovom dome. Kostýmy **Vladimíra Čápa** nemohli ovplyvniť - i keď to nebolo ich cieľom - celkový efekt poloprázdneho javiska Veľkej scény DJZ.

DITA MARENČINOVÁ

HRST OSCAROV PRE OPERU SND

Takto nadpísala svoju recenziu o premiére opery **A. Boita Mefistofeles** hudobná kritička **Jitka Slavíková**. Myslí si, že keby sa toto ocenenie z oblasti filmového umenia prenieslo aj do opery, za Mefistofela by si v Bratislave zaslúžili hneď niekoľko Oscarov. Opera SND neprávom zabudnuté Boitovo dielo plne rehabilitovala. Niekoľkovrstevná scéna (Milan Ferencík) je dômyselne koncipovaná tak, aby dynamickým pohybom kulis zaplnila celý priestor javiska. Scénu skvelo oživujú svetelné efekty: je fantastické sledovať, píše ďalej **Jitka Slavíková**, akým spôsobom plným nápadov sa zapájajú do dejovej zložky, ako prelínajú profily pozemského teritória a vesmíru... Úlohu, ktorá je skvelou hereckou štúdiou postavy diavla - filozofa vytvoril na premiére **Sergej Kopčák**. Asi nikdy nezapadneme na áriu „Sono lo spirito che nega“ (Som duch, ktorý vždy všetko popiera),

ktorú zaspieval s bohatou výrazovou paletou a neveriteľne voluminóznym hlasom. Zdá sa, že pre Kopčákov bas neexistuje dynamický limit: znel ako rozvodnená Mississippi, aby sa vzápätí stíšil do prudkého kontrastu. Jeho Mefistofeles predstavoval vzácnu symbiózu majstrovského hereckého a speváckeho prejavu. Dômyselná je réžia **Miroslava Fischera**, ktorá každej postave či už sólovej alebo členovi zboru, dala presné miesto a určenie tak, aby sa mozaika zliala do jednotlivoj drámy. Veľmi na mňa zapôsobil zborové scény, hodnotím ďalej J. Slavíkovú, a treba zdôrazniť, že takto znamenito „zospievajú“ zbor (zborjasmsterka **Naďa Raková**) si zaslúži veľkú úctu a obdiv. Orchester pod taktovkou **Dušana Štefánka** znel na premiére farebne, s obdivuhodnou tónovou plasticitou, výrazovou spontánnosťou a vyváženou, jednotlivých nástrojových skupín. Pre toto všetko (a ešte ďalšie pozitíva, ktoré

vyzdvihuje - vybrali sme len časť z obsiahlej recenzie) navrhuje **Jitka Slavíková** realizátorom Mefistofela v Opere SND za hrst Oscarov a dodáva: Do Bratislavy z Čiech to nie je tak ďaleko, nevšedná inscenácia nádhornej Boitovej opery stojí za trochu eventuality cestovného nepohodlia.

Reportáž z premiéry prišla nakrútiť aj televízia ORF z Rakúska, v ktorej vyzdvihla fakt, že také obsiahle a náročné dielo a v takej umeleckej kvalite uviedla Opera SND s vlastnými sólistami - bez výpomoci, čo si často mnohé popredné scény nemôžu dovoliť. Ako nám potvrdil umelecký šéf Opery SND **Juraj Hrubant**, na premiére opery Marta onedlho vo Viedenskej štátnej opere, na ktorej sa zhromaždila viedenská smotánka, sa hovorilo o bratislavskom Mefistofelovi - a to v superlatívoch!

V Niederösterreichischen Nachrichten sme si z pera **Dr. Manfreda Schildera** prečítali strohé a výstižné konštatovanie: Kto nevidí v Opere SND Mefistofela, príde o veľký zážitok. Treba si nájsť cestu do hlavného mesta Slovenska a pozrieť si toto predstavenie za každú cenu.

Osobný list adresoval J. Hrubantovi rakúsky muzikológ **Dr. Tettinek**, riaditeľ Wagne-

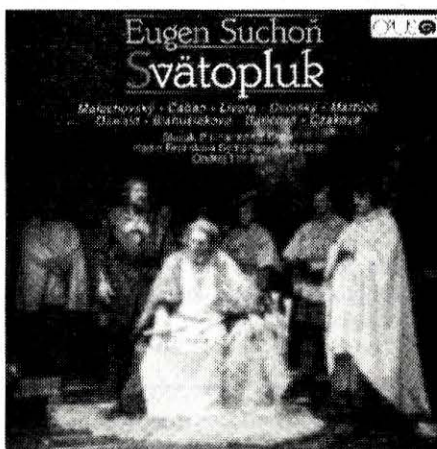
rovej spoločnosti z Viedne. Blahoželal mu k umeleckému úspechu premiéry a pokračoval: Hraníči s neuveriteľnosťou, že uvádzate so samozrejmosťou - akoby to bol bežný repertoárový operný titul - také dielo, ktorému sa aj Viedenská štátna opera pre ťažkosti s obsadením hlavnej úlohy už roky vyhýba. Ako muzikológa ma predovšetkým zaujíma hudobné naštudovanie - orchester nastúpil v sile potvrdzujúcej oduševnenej naštudovanie, ktoré je veľkým výkonom vášho operného domu. Teší ma, ako to u vás zvyčajne býva, režijnovo-výtvarná koncepcia v intenciách skladateľa, ale aj Goetheho. Pozorne sú vytvorené napríklad aj ťažké scény prólogu a záver opery. Dr. Tettinek vyzdvihol výkon **Sergeja Kopčáka** v hlavnej úlohe a podčiarkol, že aj menšie, ale veľmi ťažké úlohy boli obsadené najlepšimi sólistami Opery SND. V ďalšej veľkej úlohe popri Mefistofelovi sa predstavil v úlohe Fausta **Eudovít Ludha**, mladý vo výškach výnimočne istý talentovaný tenorista.

V tomto duchu želá Dr. Tettinek opernému súboru SND a jeho riaditeľovi ďalšie úspechy. **I. PAŽITKOVÁ**

POCTY SUCHOŇOVI A KOŠLEROVI

Eugen SUCHOŇ: Krútnava
G. Beňačková-Čapová • P. Dvorský • O. Malachovský
Slovenský filharmonický zbor a Symfonický orchester SR
diriguje Ondrej Lenárd
zbormajster Pavol Procházka
OPUS 9356 2094-95

Eugen SUCHOŇ: Svätopluk
O. Malachovský • J. Caban • F. Livora • P. Dvorský • J. Martvoň • P. Oswald • M. Blahušáková • A. Czaková
Slovenský filharmonický zbor a Symfonický orchester SR
diriguje Ondrej Lenárd
zbormajster Štefan Klimó
OPUS 9356 1691-93

Reviviscencia OPUS-u v oblasti zvukových nosičov začína mať čoraz konkrétnejší charakter, pretože, ako je známe, v dôsledku traumatizujúceho pred- a poprivatizačného procesu, prestal byť OPUS najdôležitejšou slovenskou produkčnou a distribučnou firmou pre kompletnú oblasť hudby. Je celkom logické, že v súčasnosti OPUS, ako edičný „label“ najmä vážnej hudby, siaha po revitalizácii základného katalógu OPUS-u z rokov 1971-89, ktorý obsahuje množstvo stále aktuálnych a umelecky cenných titulov. Zhodou okolností, v Roku slovenskej hudby, dostávajú sa na našej verejnosti do rúk na CD nosičoch reedigované tituly, o ktorých dnes už bez zveličovania možno povedať, že právom patria do základného zlatého fondu slovenskej hudobnej kultúry. Na jednej strane je to séria pôvodných operných kompletov (Suchoň) a na strane druhej interpretačné vrcholy nášho vokálno-orchesterálneho umenia (Dvořák).

Opery Eugena Suchoňa - Krútnava a Svätopluk - tvoria dnes už uzavretú a medzinárodne overenú kapitolu našej hudobno-dramatickej tvorby. Treba preto privítať tento edičný počin OPUS-u, pretože s odstupom času, kedy sa tieto (ale aj iné tituly) vytrhli nielen z trhu, ale aj z divadelných pódii, prinavracajú sa

do súčasného kultúrneho prostredia ako trvalky na nových, moderných nosičoch a majú tak predpoklad ďalšieho šírenia nielen v domáciach, ale aj medzinárodných reláciách. Veď, napokon, práve teraz obe národné opery môžu jedinečným a nezastupiteľným spôsobom prispievať k otváraniu sa našej národnej identity pred novými generáciami i pred svetom.

Suchoňove opery, no najmä Krútnavu, netreba osobitne predstavovať, ba ani hodnotiť ich zvukovo-umeleckú realizáciu, pretože tieto aspekty boli dostatočne verbalizované pri ich „premiérach“ na „čiernych platniach“. Ich životnosť však je dostatočným kritériom na konštatovanie, že čas na ich kvalite nič neubránil, ba dokonca umelecká trvácnosť svedčí v prospech ich vysokej umeleckej úrovni. Ako Krútnava, tak aj Svätopluk, vychádzajú z koncepcie dielne dirigenta Ondreja Lenárda, ktorý im dal po predchádzajúcich nahrávkach optimálny zvukový, farebný a dramatický náboj, adekvátne umocnil ich emocionálnu, melodickú a inštrumentačnú originálnu invenciu.

Spevacké obsadenie oboch oper je v podstate totožné so scénickým predvedením v opere SND. Výnimku tvoria dve titulné postavy v opere Krútnava, Katrena v podaní Gabriely Beňačkovej-Čapovej a Ondrej Zimoň v interpretácii Petra Dvorského. Oba umelci prepožičali svojim úlohám zrelosť svojej vokálnej kultúry. Ondrej Malachovský ako Štelina zrejme nadlho zostane modelovým interpretom pre túto krásnu basovú rolu. Vo Svätoplukovi oproti javiskovému obsadeniu je rozdiel iba v úlohe Igrica Záboja, ktorého spieva Peter Dvorský. Ostatné úlohy sú aj na zvukových nosičoch zverené interpretom podávajúcim v dobe vzniku nahrávok relatívne optimálne spevacké i charakterové výkony. Pri započúvaní sa do týchto nahrávok s odstupom času si uvedomujeme, že obe nahrávky sú vlastne už vzácnym historickým dokumentom, pretože vznikali v dobe umeleckého zrenia jednotlivých interpretov, nehovoriac, že niektorí sú už za svojím zenitom a iní dokonca už nie sú ani medzi nami. V tomto zmysle možno hovoriť, že ide o nahrávky jedinečnej historickej hodnoty, ktoré pre budúce generácie (ale kedy?) budú iste aj vzorom.

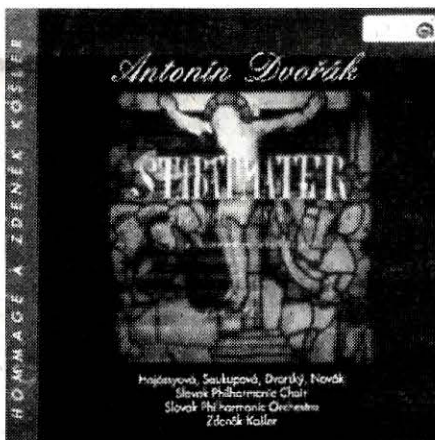
Oba tituly majú označenie „operná séria“, čo dáva predpoklad k jej ďalšiemu naplneniu. Škoda, že textové vybavenie, keď už ide o sériu, nie je ekvivalentné, a že v textovej dokumentácii došlo aj k neprijateľným chybám a omylom. Napr. František Livora je viackrát označený za barytóna. Jaroslava Sedlářová za sopránistku. Beňačková študovala u T. Kresákovej v Žiline a nie na VŠMU. Kým Krútnava má aj libreto v slovenčine a angličtine, Svätopluk ho na škodu veci nemá, čo poslucháčovi značne sťažuje orientáciu po jednotlivých partoch, čiastiach a obrazoch. No zásadnú výhradu mám k „staronovému“ textu kolegu I. Bergera, ktorý konštatoval, že Suchoň „nadväzuje na kompozičné princípy L. Janáčka, B. Bartóka či Z. Kodályu...“ S tým prvým by to

bolo v poriadku, hoci aj to je vec viac intuície ako kompozičného princípu, avšak s Bartókom a Kodályom a najmä ich kompozičnými princípmi, Suchoň naozaj nemá nič spoločné a preto autora textu i editorov odkazujem na Kresákove štúdie o Suchoňovi, pretože texty k zvukovým nahrávkam nie sú určené na samoučelú sebareflexiu, ale na vecnú, odbornú informáciu poslucháča. A najmä zahraničného. Ku cti neslúži ani nesprávne uvedený názov japonského orchestra (v oboch vydaniach), ktorý Lenárd dirigoval aj v Bratislave v roku 1995.

Uvedenie Krútnavy a Svätopluka v CD reedícii, považujem za veľký prínos do súčasnej, pre pôvodnú tvorbu nepravnej kultúrno-spoločenskej klímy. Sú poctou nielen svojmu autorovi, ale aj našej kultúrnej identity.

Antonín DVOŘÁK: Stabat Mater. Oratórium
Hajóssyová - Soukupová - Dvorský - Novák
Slovenskú filharmóniu diriguje Zdeněk Košler
OPUS 9352 0961-62

Antonín DVOŘÁK: 9. symfónia e mol „Z Nového sveta“
Slovenskú filharmóniu diriguje Zdeněk Košler
OPUS 9350 0282

Obe nahrávky nás uvádzajú do ďalšej edičnej série nazvanej „Homage à Zdeněk Košler“. Aj v tomto prípade ide o reedície starších nahrávok do verzie CD nosičov. Hneď v úvode treba povedať, že reprezentujú najlepšie roky spolupráce Zdenka Košlera s OPUS-om a so Slovenskou filharmóniou. Boli to roky neobyčajne plodnej a systematickej spolupráce, ktorá priniesla slovenskej hudobnej kultúre osôh nielen na domácej, ale najmä zahraničnej scéne. Popravde treba povedať, že to boli predovšetkým nahrávky Zdenka Košlera, ktoré mladému OPUS-u otvárali dvere do sveta i napriek počet-

ným neprajníkom a skreslovateľov jeho výsledkov.

Z úspešného prijatia Dvořákovy symfónie Z Nového sveta na japonskom trhu, došlo k postupnému nahratiu všetkých deviatich symfónií. Nie však v koprodukcii s JVC Victor, ako to v texte uvádza dr. Mokry, ale ako samostatné edičné projekty OPUS-u, ktoré sa predávali do zahraničia na bežnej komerčnej licenčnej báze. Týka sa to nielen Stabat Mater, ale i ďalších Košlerových nahrávok. (Nie je to precitlivosť na formulácie, ale ide o vecný fakt, pretože išlo o iniciatívu OPUS-u, čoho som, konečne, bol priamym účastníkom. - Pozn. M. J.)

V Dvořákových symfóniách Košler zúročil domáce české interpretačné tradície i medzinárodné skúsenosti, a k Dvořákovým symfóniám pristúpil ako k svetovému autorovi. Jeho systém štúdia jednotlivých titulov spočíval v tom, že ich najprv uvádzal vždy na koncertoch a nahrával po nich, po „usadení“, čo umožnilo orchestru dosiahnuť koncentrované výkony najmä po stránke umeleckej výpovede. Je známe, že Košler, na rozdiel od ančerlowskej, temperamentnejšej koncepcie interpretácie Dvořákových symfónií (a, samozrejme, aj „novosvetkej“), volil voľnejšie tempá, prostredníctvom ktorých dával vyniknúť melodickému, harmonickému a inštrumentačnému krásu Dvořákovy hudobnej reči. Najmä pomalé časti modeloval sťahy z jedného kompaktného materiálu, pričom hlavným výrazovým prostriedkom mu bol emocionálny extrakt hudobnej myšlienky.

Do iného sveta nás uvádza Košler v Dvořákovom oratóriu Stabat Mater. Pamätám si ono citové chvenie, ale nie mystické Fac, ut ardeat cor meum, vznešené Fac, ut portem Christi mortem, alebo povznášajúce Inflammatus et accensus, kde Košler v spolupráci s vynikajúcim sólistickým kvartetom M. Hajóssyová, P. Dvorský, V. Soukupová, R. Novák a, samozrejme, s majestátnym znejúcim a Lubomírom Matlom veľmi dobre pripraveným Slovenským filharmonickým zborom, modeloval veľký oblúk jedinečného diela. Košlerovo poňatie Dvořákovho oratória považujem za unikátne, pretože bolo veľmi blízke jeho čítaniu a preto sa k nemu veľmi rád vracal, zdokonaľoval a hlavne prepracovával odkrývanie jeho myšlienkových hodnôt.

Aj táto nahrávka je už cenným historickým dokumentom. Pre svoje kvality je však živým svedectvom trvalých hodnôt, keď umelecká interpretácia je oslobodená od samoučelnej sebarealizácie a keď sa interpret stáva oddaným tmočníkom diela. Košlerova kreácia Dvořákovho oratória, jeho symfónií, ale aj iných diel svetových majstrov, je vyvrcholením veľkej éry Slovenskej filharmónie, na ktorej sa počnúc Václavom Talichom, Ludovítom Rajterom a Ladislavom Slovákum podieľal aj Zdeněk Košler, ktorý nielen v Redute, ale najmä na zvukových nosičoch, zanechal o tejto ére nezmazateľné svedectvo. Škoda, že táto spolupráca sa tak skoro skončila...

MUSIC OF ZODIAC-CAPRICORN
Hudba zverokruhu - Kozorožec
OPUS 91 2485-2931

Tajomstvo pôsobenia vesmírneho súhvezdia je od nepamäte príťažlivou témou. Horoskopmi sa riadili predovšetkým Gréci, ktorí podľa nich určovali nielen osudy ľudí, ale podľa nich sa aj rozhodovali pred vojenskými výpravami. Vydávanie nahrávok na tomto princípe je pravda nič iné, symbolické. Dramaturgia takýchto nahrávok, diktovaná astrologickými predpokladmi ľudskej činnosti, je v súčasnosti takmer módou. V zahraničí takýchto CD nahrávok je dostatok. Pochopiteľne, hudby milovníci verejnosť zaujme aj CD nahrávka OPUS-u venovaná osobnostiam hudby narodených v znamení Kozorožca (22. 12.-19. 1.). Je to sampler z už existujúcich nahrávok, obsahujúci ucelené kratšie diela, alebo časti cyklických foriem.

Recenzovaná platňa ponúka v znamení Kozorožca narodených skladateľov v zaujímavej kompozičnej, štýlovej i názorovej pestrosti: František Xaver Brix, Giovanni Battista Pergolesi, Milij A. Balakirev, Giacomo Puccini, Alexander N. Skrjabin, Francis Poulenc a u nás málo známy francúzskeho organistu a skladateľa Maurice Duruflé.

Samozrejme, aj keď sa na uzávery horoskopov pozeráme veľmi triezvo, s náležitým racionálnym odstupom, intuitívne možno u niektorých autorov vystopovať isté spoločné črty. A tou je v danom prípade primárnosť melodického myslenia, ktoré, až na exaltovaného Skrjabina, by mohla byť akousi spoločnou črtou spomínaných autorov. Či už je to južansko melodický, až ľudový Brix, alebo talianska spevnosť Pergolesiho kantilén, orientálna melódika Balakirevovej fantázie Islamey, lyrické árie Mimi a Rudolfa z Pucciniho Bohémy, alebo vecná a civilná moderná melódika Poulencova, to všetko sú črty, ktoré u spomínaných skladateľov možno, samozrejme, z hľadiska výkladu astrologického pôsobenia na ľudskú bytosť, akceptovať. Pravda, ak budeme chcieť, nájdeme tu aj iné paralely. Pergolesi, Puccini i Poulenc, viedli pestrý bohémny život. Pergolesi zomiera ako 26-ročný na akútne zápal pľúc, Poulenc po búrlivej a bohémnej mladosti taktiež náhle zomiera na srdcový záchvat, Pucciniho život ukončila rakovina hrtanu, Skrjabin umiera taktiež predčasne, ako štyridsaťročný na otravu

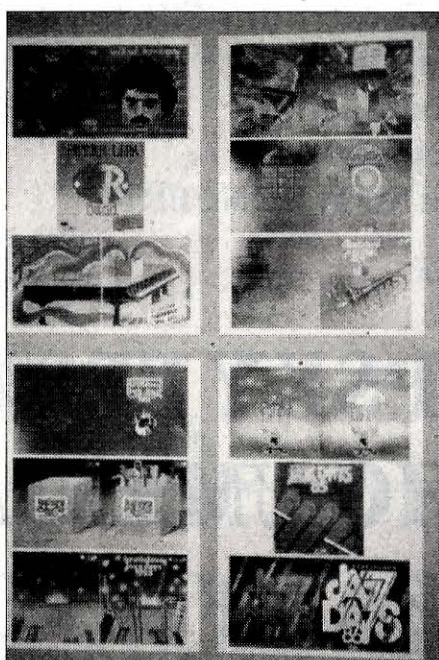
krvi, Brix taktiež zomiera predčasne vo veku nedožitých 40 rokov, Balakirev zomiera zlomený pod vplyvom svojich spiatočných politických názorov, ktorým psychicky podľahol ku koncu života. O Francúzovi Duruflémi toho vieme málo, iba to, že bol verný tradíciám francúzskej hudby. Či na tieto udalosti vplývali naozaj astrologické predpoklady, ťažko dosvedčiť, ale pre bežného poslucháča by takáto, pravda, dôkladnejšie formulovaná informácia k nahrávke možno reprodukovanej hudbu viac ľudsky priblížila. Jednotlivé nahrávky reprezentujú svojich interpretov v tom najlepšom svetle, ich mená sú zárukou kvality a zodpovedajú umeleckej interpretácii. Na nahrávke Zverokruhu sa podieľajú: Slovenský komorný orchester, organisti Ivan Sokol a Ján Vladimír Michalko, Peter Dvorský s Veronikou Kincsesovou, Peter Toperczer a Slovenská filharmónia s dirigentom Vladimírom Verbičským. Titul Music of Zodiac možno odporučiť predovšetkým záujemcom o zblížovanie sa s náročnými hudobnými hodnotami.

MARIÁN JURÍK

Bilancia Jana Meisnera

Už veľakrát sme sa presvedčili, že obal predáva. A nemusí to byť len pri kúpe potravín či kozmetiky, ale aj gramoplatní alebo dokonca pri výbere kultúrnych programov. Vedieť upútať plagátom, to je veru kumšt.

„Od prvých rokov svojej tvorby stavia Jan Meisner grafiku vizuálnych komunikácií na intelektuálnom vedomí súvislosti všetkých umení a múz výtvarníctva, literatúry, hudby, divadla a filmu. Vo svojich grafických návrhoch a realizáciách rešpektuje špecifické výtvarné princípy formy a štýlu v syntéze s nápadom, myšlienkou a významovou pôsobnosťou i posolstvom užitej grafiky v službách vizuálnej komunikácie, ale zároveň usiluje o premenu a prehodnotenie tejto subordinácie na rovnocenný, harmonický, partnerský vzťah. Účastníkmi týchto vzťahových relácií a súvzťažností sú dva prvky a dve kvality: písmo - vo svojej mnohorakej architektúre jednotlivých písmen, slov, textu a ikonický, obrazovo-znakový prvok. Koexistencia oboch týchto prvkov v danej ploche plagátu či formátu knihy alebo gramoplatne spočíva na ich dialógu, spoluhre a

vzájomnom dopĺňaní sa,“ hodnotí autora Bohumír Bachratý, komisár jeho výstavy. Pod názvom **Bilancia alebo obzretie sa na ceste do krematória**, ju možno vidieť do 25. apríla v bratislavskom štúdiu S. Tieto priestory vôbec nie sú náhodné. To vyplýva aj z bilančnej prehliadky J. Meisner je doslova dvorným grafikom „eskárov“ Milana Lasicu, Júliusa Satinského a Jaroslava Filipa. A tak s jeho rukopisom sa stretávame na obaloch mnohých gramoplatní tejto osvedčenej trojice, na plagátoch programov spomínaných umelcov i iných predstavení v tomto komornom divadle. Samozrejme, že tvorí aj pre iných spievajúcich hercov: Radošinské naivné divadlo a Semafor, Skrúcaný s Nogom, ale tiež P. Hammel, K. Kryl, P. Lipa a T+R band, L. Gerhardt, Bratislavské jazzové dni... Táto bilančná výstava nie je len obzretie sa za niekoľkodesaťročnou prácou J. Meisnera, ale i kus našej kultúry. Zaujímavé, že z drvice väčšiny takej, ktorá ani po rokoch nestráca na hodnotu.

Text a foto PAVOL ERDZIAK

Príspevok k hudobným dejinám Slovenska

Už dvadsať rokov vychádza v Matici slovenskej periodikum **Hudobný archív**. Posledný (12. zväzok - zostavil Emanuel Muntág. Matica slovenská 1994. 245 strán) prináša rad príspevkov regionálneho charakteru z pera R. Rybárika (*Hudobný život v fondoch trnavskej univerzity zo 17. storočia*), K. Bárdosa (*Hudobný život Modry v 17. a 18. storočí*), J. Potúčka (*Slovenský hudobný život v r. 1863-1875*), B. Banáryho (*K. Ruppeldt a spevokol Tatran*), I. Vajdu (*Slovenská operná tvorba 20. storočia*), A. Melichera (*Po stopách jedného súbehu v B. Bystrici*), M. Bárdiovej (*Hudobný život v B. Bystrici v r. 1918-1938*), Š. Čurilla (*Symfonická tvorba Jozefa Grešáka*), E. Muntága (*Hudobná činnosť A. A. Baníka*), E. Baranovej (*Folklorne tradície Španeľ Doliny*) a K. Wurma (*Varianty v chrámovom speve slov. ev. a v. cirkvi*).

Všetky príspevky približujú hudobnú minulosť, mnohé doteraz neznáme údaje a podrobnosti najmä zo západného a stredného Slovenska.

Mnohé regióny Slovenska (Orava, severné a východné Slovensko, Záhorie a d.) nemajú dosiaľ spracovanú svoju hudobnú históriu aspoň za posledných dvesto rokov, čo je na škodu úplnosti hudobných dejín Slovenska.

Podľa toho na tomto poli sú značné a aj súčasnosť ich slabo spláca. Okrem toho nám chýbajú dejiny svetovej hudby (aspoň dobrý preklad z

nemčiny alebo angličtiny), či nové, doplnené vydanie Malej encyklopédie hudby, ktorá vyšla u nás naposledy v roku 1969. Hudobný život Európy i sveta sa rozvíja, no naše znalosti o ňom zaostávajú. Napokon zišiel by sa aj špeciálny hudobný slovník osôb a inštitúcií Slovenska, nakoľko vydanie Čs. hud. slovníka je rozobrané a aj zastaralé. Veď znalosti pokročili v mnohom smere vpred a dobrý slovník by mohol veľa vykonať pre informovanie domáceho i zahraničného publika. Zaujímavé, že vydávajú nové vydanie gigantického slovníka Die musik in Geschichte und Gegenwart (je plánovaných 20 zväzkov). U nás je problém vydať v jednom zväzku revidovaný obsah starého.

Ostáva vydať posledný zväzok Dejín slovenskej hudby (III.), ale tak sa zdá, že to v tomto storočí nebude.

Matica slovenská vydala už pred trinástimi rokmi (1983) bibliografiu Hudba na Slovensku 1918-1928, ale kdesi uviazla a k pokračovaniu sa nevie odhodlať, čo je na škodu veci. Záverom poznamenáme, že v recenzovanom zväzku Hudobného archívu (12) sa vyskytla nemilá tlačová chyba v príspevku Hudobný život na Slovensku v r. 1863-1875. Z príspevku boli vyradené redakciou dva pasusy s bežným číslovaním prameňov, čím sa číslovanie omylom posunulo vpred a došlo k nemilému prečíslovaniu v poznámkach. (J. P.)

CELOSLOVENSKÁ SPEVÁCKA SÚŤAŽ IMRICHA GODINA

Od roku 1992 sa Vráble, rodisko Imricha Godina, známeho operného speváka a pedagóga, vždy druhý júnový víkend stávajú Mekkou mladých slovenských spevákov, ktorí sem prichádzajú, aby si porovnali veľkosť svojho talantu a výsledky práce svojej, ako aj svojich pedagógov, obohatili svoje interpretačné skúsenosti a nadviazali nové priateľstvá v rámci Celoslovenskej speváckej súťaže I. Godina.

Vyhlasovateľom III. ročníka súťaže je Ministerstvo školstva SR, organizátorom Mesto Vráble a Základná umelecká škola vo Vrábľoch. Záštitu nad súťažou prevzal prof. Andrej Kucharský z Mníchova. Súťaž sa uskutoční v dňoch 7. a 8. júna 1996 v priestoroch ZUŠ a MsÚ vo Vrábľoch.

Do Godinovej súťaže sa môžu prihlásiť slovenskí speváci vo veku od 10 do 23 rokov,

prostredníctvom školy alebo individuálne. Uzávierka prihlášok je 30. apríla 1996.

Súťaží sa v piatich kategóriách, súťaž je dvojdná a dvojkoľová. Súťažný repertoár zahŕňa slovenské ľudové piesne, umelé piesne rôznych štýlov a období a tvorbu súčasných slovenských autorov. Porota pozostáva z pedagógov umeleckých škôl - zástupcov všetkých krajov Slovenska. Finančné ceny venuje mesto Vráble. V prípade záujmu získate bližšie informácie na adrese:

Mesto Vráble*ZUŠ
Ref. kultúry MsÚ*Jozef Vrábel
Ing. Juraj Čokyna*Hlavná 1221
Hlavná 1221*952 01 Vráble
952 16 Vráble*tel.: 087/83 34 76
tel.: 087/83 33 82

Kedy Kde Čo

17. apríl

SND Bratislava G. Puccini: Bohéma (19.00)
Iuventa Bratislava Sympóziu mladých muzikológov (9.00)

DJB Košice Na skle maľované (10.00)
SF Košice Kafe koncert - J. Kociánová (19.00)
ŠO Banská Bystrica F. Lehár: Zem úsmevov (11.00)

Bohéma klub Posedenie s inšcenátormi opery Nabucco - A. Buranovským, I. Bullom a d. (19.00)
Piešťany Kongresová hala Operetný program: E. Holíčková, M. Turňová, J. Ábel, J. Binder, M. Dubovský (19.30)

18. apríl

SND Bratislava G. Verdi: Trubadúr (galapredstavenie so zahraničnými hosťami) (19.00)
NS Bratislava A. Lloyd Webber: Jozef a jeho plášť (19.00)

DJB Košice Viktória a jej husár (19.00)
SF Košice SF, P. Sklenka, husle, dir. S. Macura; Wagner, Martinů, Brahms (19.00)

ŠO Banská Bystrica F. Lehár: Zem úsmevov (18.30)
Trnava MU D. Zsapkova, J. Zsapka; Quantz, Albinoni, Giuliani... (18.00)

Zichyho palác Bratislava A. Jablůvka, husle, J. Izáková, čembalo (16.30)

19. apríl

SND Bratislava L. Delibes: Coppélia (19.00)
SF Bratislava SF, SFZ, A. Kohútová, H. Štolfová, L. Ludha, P. Mikuláš, dir. A. Ceccato; A. Bruckner: 9. symfónia, Te Deum (19.30)

NS Bratislava A. Lloyd Webber: Jozef a jeho plášť (19.00)
DJB Košice G. Rossini: Barbier zo Sevilly (19.00)

20. apríl
SND Bratislava G. Verdi: Trubadúr (19.00)
NS Bratislava A. Lloyd Webber: Jozef a jeho plášť (19.00)

DJB Košice Komorný balet, Praha (19.00)
ŠO Banská Bystrica P. I. Čajkovskij: Eugen Onegin (18.30)

Michalovce, MKS klavírny recitál Z. Palechová; Chopin, Brahms, E. Suchoň, I. Iršai (19.00)

21. apríl

NS Bratislava A. Lloyd Webber: Jozef a jeho plášť (19.00)
Mirbachov palác Bratislava komorný koncert SKU; J. Durdina, hobo, O. Šebesta, klavír; Weber, Schumann, Hindemith a d. (10.30)

DJB Košice J. Bodnár: Dobrodružstvá smelého zajaka (10.00)
W. Russell: Pokrvní bratia (19.00)

Topoľčany, Kostol Nanebovzatia P. Marie F. Klinda, organ; Bach, Vivaldi, Valeri, Franck, Mulet, Malovec, Dubois (19.30)

Trenčín GMB Moyzesovo kvarteto; Martinček, Beethoven, Dvořák (19.00)

22. apríl

SND Bratislava P. I. Čajkovskij: Eugen Onegin (19.00)
NS Bratislava F. Lehár: Paganini (19.00)

DJB Košice W. Russell: Pokrvní bratia (10.00)
O. Nedbal Poľská krv (19.00)

ŠO Žilina Stredoeurópsky festival, program na str. 8
DJZ Prešov O. Nedbal: Hrnčiarsky bál (10.00, 19.00)

Bojnice LD Mier Musa ludens (19.30)
Dudince LD Diamant Rendezvous u Maxima (19.00)

23. apríl

SND Bratislava J. Massenet: Don Quichotte (19.00)
SF Moyzesova sieň Bratislava Moyzesovo kvarteto; Beethoven, Martinček, Dvořák (19.30)

DJB Košice Radulienka (10.00) HB A. Vladigerov: Vlk a sedem kozliatok (10.00) MD F. Schmidt: Notre Dame (19.00)

ŠO Žilina Stredoeurópsky festival, program na str. 8
Humenné Kaštieľ Stretnutie s P. Michalicom (19.00)

24. apríl
SF Bratislava SF, M. Lapšanský, dir. L. Svárovský; Debussy, Rachmaninov, Schumann (19.30)

DJB Košice N. Bodnár: Dobrodružstvá smelého zajaka (11.00)
C. Zeller: Vtáčník (19.00)

ŠO Banská Bystrica Láska v tónoch ukrytá - večer venovaný D. Turňovej a jej hosťom (18.30)
ŠO Žilina Stredoeurópsky festival, program na str. 8

DJB Košice N. Bodnár: Dobrodružstvá smelého zajaka (10.00)

SND Bratislava G. Verdi: La Traviata (19.00)
SF Bratislava SKO, dir. E. Grač; Mozart, Čajkovskij (19.30)

DJB Košice N. Bodnár: Dobrodružstvá smelého zajaka (10.00)

SND Bratislava G. Verdi: La Traviata (19.00)
SF Bratislava SKO, dir. E. Grač; Mozart, Čajkovskij (19.30)

DJB Košice N. Bodnár: Dobrodružstvá smelého zajaka (10.00)

SND Bratislava G. Verdi: La Traviata (19.00)
SF Bratislava SKO, dir. E. Grač; Mozart, Čajkovskij (19.30)

DJB Košice N. Bodnár: Dobrodružstvá smelého zajaka (10.00)

SND Bratislava G. Verdi: La Traviata (19.00)
SF Bratislava SKO, dir. E. Grač; Mozart, Čajkovskij (19.30)

DJB Košice N. Bodnár: Dobrodružstvá smelého zajaka (10.00)

SND Bratislava G. Verdi: La Traviata (19.00)
SF Bratislava SKO, dir. E. Grač; Mozart, Čajkovskij (19.30)

DJB Košice N. Bodnár: Dobrodružstvá smelého zajaka (10.00)

SND Bratislava G. Verdi: La Traviata (19.00)
SF Bratislava SKO, dir. E. Grač; Mozart, Čajkovskij (19.30)

DJB Košice N. Bodnár: Dobrodružstvá smelého zajaka (10.00)

SND Bratislava G. Verdi: La Traviata (19.00)
SF Bratislava SKO, dir. E. Grač; Mozart, Čajkovskij (19.30)

DJB Košice N. Bodnár: Dobrodružstvá smelého zajaka (10.00)

SND Bratislava G. Verdi: La Traviata (19.00)
SF Bratislava SKO, dir. E. Grač; Mozart, Čajkovskij (19.30)

DJB Košice N. Bodnár: Dobrodružstvá smelého zajaka (10.00)

Nové Zámky, Nábřežie E. Malatinová, F. Malatínek, M. Varinský; Händel, Dvořák, Bizet, Gounod, Mozart, Puccini, Dusík a d. (19.00)

27. apríl

SND Bratislava M. de Falla: Čarodejná láska, I. Stravinskij: Svätenie jari 2. premiéra (19.00)
SF Bratislava SF, dir. M. Krejčí; S. Prokofiev: Peter a vlk (16.00)

ŠO Banská Bystrica G. Verdi: Nabucco (18.30)
ŠKO Žilina Stredoeurópsky festival, program na str. 8

DJB Košice L. Fall: Dolárová princezná (19.00)
28. apríl

Mirbachov palác Bratislava Klavírny trio Istropolis; Beethoven, Suk, Martinů (10.30)
DJB Košice S. Prokofiev: Popoluška (14.30)

ŠKO Žilina záverečný koncert Stredoeurópskeho festivalu (19.30)
Trenčín GMB E. Šeniglová, E. Plesníková, I. Ožvát, I. Berger (19.00)

Poprad hotel Satel Bratislavské barokové trio (18.00)
29. apríl

SND Bratislava M. de Falla: Čarodejná láska, I. Stravinskij: Svätenie jari (19.00)
NS Bratislava Wright-Forrest: Grand Hotel (19.00)

DJB Košice G. Rossini: Barbier zo Sevilly (19.00)
ŠO Banská Bystrica O. Nicolai: Veselé paničky Windsorské (11.00)

Bohéma klub Koncert poslucháčov fakulty HV UMB (17.00)
DJZ Prešov L. Fall: Dolárová princezná (10.00)

Bardejovské kúpele, LD Astória Bratislavské barokové trio (19.30)
Bojnice, LD Mier klavírny recitál I. Gajan; Beethoven, Schubert, Rachmaninov, Chopin (19.30)

Klarisky Bratislava komorný jazzový koncert M. Škuta, W. Muthspiel (19.00)
30. apríl

SND Bratislava A. Boito: Mefistofeles (19.00)
NS Bratislava Wright-Forrest: Grand Hotel (19.00)

DJB Košice N. Bodnár: Dobrodružstvá smelého zajaka (10.00)
K. Weill: Žobrácka opera (19.00)

ŠO Banská Bystrica O. Nicolai: Veselé paničky Windsorské (18.30)
DJZ Prešov Na skle maľované (19.00)

Trenčianske Teplice, Kúp. dvorana klavírny recitál I. Gajan; Beethoven, Schubert, Rachmaninov, Chopin (19.30)

31. apríl

SND Bratislava A. Boito: Mefistofeles (19.00)
NS Bratislava Wright-Forrest: Grand Hotel (19.00)

DJB Košice N. Bodnár: Dobrodružstvá smelého zajaka (10.00)
K. Weill: Žobrácka opera (19.00)

ŠO Banská Bystrica O. Nicolai: Veselé paničky Windsorské (18.30)
DJZ Prešov Na skle maľované (19.00)

Trenčianske Teplice, Kúp. dvorana klavírny recitál I. Gajan; Beethoven, Schubert, Rachmaninov, Chopin (19.30)

31. apríl

SND Bratislava A. Boito: Mefistofeles (19.00)
NS Bratislava Wright-Forrest: Grand Hotel (19.00)

DJB Košice N. Bodnár: Dobrodružstvá smelého zajaka (10.00)
K. Weill: Žobrácka opera (19.00)

ŠO Banská Bystrica O. Nicolai: Veselé paničky Windsorské (18.30)
DJZ Prešov Na skle maľované (19.00)

Trenčianske Teplice, Kúp. dvorana klavírny recitál I. Gajan; Beethoven, Schubert, Rachmaninov, Chopin (19.30)

31. apríl

SND Bratislava A. Boito: Mefistofeles (19.00)
NS Bratislava Wright-Forrest: Grand Hotel (19.00)

DJB Košice N. Bodnár: Dobrodružstvá smelého zajaka (10.00)
K. Weill: Žobrácka opera (19.00)

ŠO Banská Bystrica O. Nicolai: Veselé paničky Windsorské (18.30)
DJZ Prešov Na skle maľované (19.00)

Trenčianske Teplice, Kúp. dvorana klavírny recitál I. Gajan; Beethoven, Schubert, Rachmaninov, Chopin (19.30)

31. apríl

SND Bratislava A. Boito: Mefistofeles (19.00)
NS Bratislava Wright-Forrest: Grand Hotel (19.00)

DJB Košice N. Bodnár: Dobrodružstvá smelého zajaka (10.00)
K. Weill: Žobrácka opera (19.00)

ŠO Banská Bystrica O. Nicolai: Veselé paničky Windsorské (18.30)
DJZ Prešov Na skle maľované (19.00)

Trenčianske Teplice, Kúp. dvorana klavírny recitál I. Gajan; Beethoven, Schubert, Rachmaninov, Chopin (19.30)

31. apríl

SND Bratislava A. Boito: Mefistofeles (19.00)
NS Bratislava Wright-Forrest: Grand Hotel (19.00)

DJB Košice N. Bodnár: Dobrodružstvá smelého zajaka (10.00)
K. Weill: Žobrácka opera (19.00)

ŠO Banská Bystrica O. Nicolai: Veselé paničky Windsorské (18.30)
DJZ Prešov Na skle maľované (19.00)

Trenčianske Teplice, Kúp. dvorana klavírny recitál I. Gajan; Beethoven, Schubert, Rachmaninov, Chopin (19.30)

31. apríl

SND Bratislava A. Boito: Mefistofeles (19.00)
NS Bratislava Wright-Forrest: Grand Hotel (19.00)

DJB Košice N. Bodnár: Dobrodružstvá smelého zajaka (10.00)
K. Weill: Žobrácka opera (19.00)

ŠO Banská Bystrica O. Nicolai: Veselé paničky Windsorské (18.30)
DJZ Prešov Na skle maľované (19.00)

Trenčianske Teplice, Kúp. dvorana klavírny recitál I. Gajan; Beethoven, Schubert, Rachmaninov, Chopin (19.30)

Prof. FRANTIŠEK ŠOLC, bývalý rektor a profesor hry na lesnom rohu Janáčkovej akadémie múzických umení v Brne zomrel 11. marca 1996 vo veku nedožitých 76 rokov.

SPOLOK KONCERTNÝCH UMELCOV PRI SLOVENSKEJ HUDOBNEJ ÚNII

v spolupráci so

Štátnym komorným orchestrom v Žiline

Nadáciou Cyrila a Metoda

Slovenským rozhlasom

Slovenskou televíziou

Umeleckou agentúrou SLOVKONCERT

poriada

VI. STREDOEURÓPSKY FESTIVAL KONCERTNÉHO UMENIA MIDDLE-EUROPEAN FESTIVAL OF CONCERT ART

22.-28. apríl 1996

Dom umenia FATRA

22. 4. (pondelok) 16.30 Koncert víťazov súťaže konzervatórií
19.30 Otvárací koncert festivalu
Štátny komorný orchester Žilina (Slovensko)
Leoš Svárovský dirigent (Česká republika)
Iveta Rachmannová anglický roh (Slovensko)
Claudio Bohorquez violončelo (Nemecko)
J. Fiala, R. Schumann, G. Bizet

23. 4. (utorok) 17.00 Konzertmeisterquartett der Robert-Schumann-Philharmonie
Chemnitz (Nemecko)
Wolfgang Hentrich 1. husle
Andreas Winkler 2. husle
Matthias Worm viola
Horst Zakowsky violončelo
V. Godár, F. Schubert, R. Schumann
19.30 Slovenský komorný orchester (Slovensko)
pod vedením Eduarda Grača (Rusko)
František Šupín lesný roh (Slovensko)
Michelle Carulli klarinet (Taliansko)
Gabriela Demeterová husle (Česká republika)
W. A. Mozart

24. 4. (streda) 17.00 Thomas Schmögner organ (Rakúsko)
M. Dupré, C. Saint-Saens, A. Heiller, M. Krajčí (premiéra) *F. Schmidt*
Klavírne trio Istropolis (Slovensko)
Zuzana Paštékova husle
Michal Štáhel violončelo
Katarína Brejková klavír
L. v. Beethoven, J. Suk, B. Martinů
19.30 Cappella Istropolitana (Slovensko)
pod vedením Ewalda Danela (Slovensko)
Juraj Bartoš trúbka (Slovensko)
Yoshiko Iwai klavír (Japonsko)
G. Tartini, W. A. Mozart, P. I. Čajkovskij

25. 5. (štvrtok) 17.00 Klaudia Dernerová soprán (Slovensko)
Eva Garajová mezzosoprán (Slovensko)
Daniel Buranovský klavír (Slovensko)
M. Ravel, C. Debussy, J. A. Carpenter, L. Bernstein, P. I. Čajkovskij, G. Bellemare
19.30 Štátna filharmónia Košice (Slovensko)
Martin Mázik dirigent (Slovensko)
Kateřina Váchová klarinet (Česká republika)
Juraj Čížmarovič husle (Slovensko)
G. Rossini, C. M. v. Weber, L. v. Beethoven

26. 4. (piatok) 17.00 Martin Babjak barytón (Slovensko)
Daniel Buranovský klavír (Slovensko)
Nositelia Ceny kritiky za rok 1995

R. Berger, A. Skrjabin, L. v. Beethoven, J. Gahér, S. Rachmaninov, L. Luzzi, M. Schneider-Trnavský
19.30 Štátny komorný orchester Žilina (Slovensko)
Róbert Stankovský dirigent (Slovensko)
Jevgenija Gelen husle (Rusko)
Boris Andrijanov violončelo (Rusko)
Denis Macujev klavír (Rusko)
Rem Urasin klavír (Rusko)
F. Chopin, L. v. Beethoven, J. Haydn

27. 4. (sobota) 17.00 Rebeka Rusó viola da gamba (Slovensko)
Vladimír Rusó čembalo (Slovensko)
D. Ortiz, M. Marais, C. Ph. E. Bach
Jevgenija Gelen husle (Rusko)
Valentina Vasilenko klavír (Rusko)
J. Brahms, K. Seidmann (premiéra), *E. Bloch, E. Kreisler, F. Waxman*
19.30 jazzový koncert
Wolfgang Muthspiel elektrická gitara (Rakúsko - USA)
Mikuláš Škuta klavír (Slovensko)
Th. Monk, M. Davis, J. Kern, improvizácie

28. 4. (nedeľa) 19.30 záverečný koncert
Pražská komorná filharmónia (Česká republika)
Spevácky zbor mesta Bratislavy (Slovensko)
Jiří Bělohlávek dirigent (Česká republika)
Ladislav Holásek zbormajster (Slovensko)
Jolantha Weber soprán (Nemecko)
Adriana Kohútová soprán (Slovensko)
Simon Šomorjai tenor (Slovensko)
Peter Mikuláš bas (Slovensko)
J. D. Zelenka, W. A. Mozart

Sprievodné podujatia:

25.-28. 4. Študentský workshop **Problematika hudobnej kritiky a pedagogiky v praxi**

Miesto: Koncertná sieň Konzervatória

Festival podporili:

Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky**Štátny fond kultúry PRO SLOVAKIA****Ministerstvo školstva Slovenskej republiky****Mestský úrad Žilina****Slovenská sporiteľňa, a. s.****MATADOR Púchov**

Predpredaj vstupeniek v informačnej kancelárii ŠKO, Dolný val 47, Žilina v pracovných dňoch od 9.00 do 17.00 h a hodinu pred koncertom vo foyeri Domu umenia Fatra.